

पट्रिशा सेन्ट जोन

चहकिलो हिउँको कथा

स्वीजरल्याण्डको

जीवन मार्ग प्रकाशन

प्रकाशकः

जीवन मार्ग प्रकाशन
पो. ओ. बक्स नं. २३
कालिम्पोङ्ग - ७३४ ३०१
पश्चिम बंगाल
भारत

संस्करण २०२५: १'००० प्रति

© जीवन मार्ग प्रकाशन

सर्वाधिकार प्रकाशकमा

Treasures of the snow © Patricia M. St. John, 1950
published by Scripture Union, 207-209 Queensway,
Bletchley, Milton Keynes, MK2 2EB, England

www.christianfocus.com

For more information visit our website at:
www.nbcinepal.org

चहकिलो हिउँको कथा

स्वीजरल्याण्डको

१

ख्रीष्टमस-साँझ

ख्रीष्टमस-साँझ थियो। तीनजना व्यक्ति हिउँले ढाकिएको पहाड़ी पाखा उक्लँदैथिए, पछिल्लिर हिउँमाथि जूनका किरणले उनीहरूका काला छाया प्याँकिरहेका थिए। बीचकी व्यक्तिचाहिँ गोलीगाँठासम्म पुग्ने कपडा लगाएकी र एउटा कालो ओढ्ने आफ्ना काँधमा हालेकी एउटी आइमाई थिइन्। उनको हातमा झुण्डिरहनेचाहिँ कालो कपाल भएको ६ वर्षे केटो थियो, जसको मुख खानेकुराले भरिएको थियो र जसले जतिखेर पनि पर्र गफ घुटिरहन्थ्यो। तिनीहरूदेखि अलिक पर हिँडिरहेकी तेस्रो व्यक्तिचाहिँ एउटी सात बर्षकी केटी थिई, जसले आफ्ना आँखा एकटकसँग ताराहरूतिर लगाइरहेकी थिई। उसले छातीमा हातहरू बाँधेकी थिई, र आफ्नो मुटुनेर अदुवा हालेर बनाइएको, भालु-आकारको, सुनौलो बिस्कुट बोकेकी थिई, जसका आँखा सेतो चास्नीको पाप्रोले बनिएका थिए।

त्यस सानो केटोसँग पनि आफ्नो अदुवा-बिस्कुटको भालु थियो, तर उसले त्यसका पछाडिका खुट्टाबाहेक अरू सबै खाइसकेको थियो। उसले डाहा गर्दै यस केटीतिर आँखा लगायो। 'मेरो त तिम्रो भन्दा ठूलो थियो के,' उसले भन्यो।

केटी रिसाएकी जस्तो देखिँदैथिई। 'म त्यसलाई साँट्दै साँट्दिनथें,' त्यस केटातिर आफ्नो टाउको नफर्काईकन उसले शान्तसँग

जवाफ दिई। त्यसपछि उसले तल आफ्नो छातीमा भएको सुन्दर भालुलाई प्रेमले भरिएका आँखाले हेरी। कति सानदार देखिएको थियो त्यो, कति मीठो त्यसको वासना, कति चहकिलो गरी त्यस ताराहरूको उज्यालोमा त्यो जगमगाएको थियो। उसले त्यसलाई कहिल्यै, अहँ कहिल्यै पनि खाँदिन।

गाउँका अस्सीजना साना केटाकेटीहरूलाई अदुवा-बिस्कुटका भालु दिइएका थिए, तर पनि उसको चाहिँ पक्कै हो, सबैको भन्दा कता हो कता सुन्दर थियो।

हो, उसले त्यसलाई यस रातको सम्झना-स्वरूप सधैं नै राख्नेछे र जतिखेर ऊ त्यसलाई हेर्छे, उसले त्यस ख्रीष्टमस-साँझ सम्झनेछे - तुसारा झर्ला झैं लाग्ने नीलो आकाश, बत्तीले झलमल्ल भएको, न्यानो आभास दिने गिर्जाघर, चाँदीका ताराहरूले सिँगारिएको ख्रीष्टमस-रूख, भजन-कीर्तनहरू, डुँड र ख्रीष्टमसको दुःखलागदो, तर मीठो बखान सम्झनेछे। अहो, पौवामा समेत प्रभु येशूको लागि कुनै ठाउँ नै थिएन; जब उसले यो कुरा सम्झी, तब यस कुराले गर्दा उसलाई रुन मन लाग्यो। त्यस ठाउँमा ऊ भएकी भए ऊ आफ्नो घरको ढोका घर्स्याङ्ग उघार्नेथिई, अनि यूसुफ र येशूकी आमा मरियमलाई भित्र स्वागत गर्नेथिई।

लुसियान्, त्यो केटो, यस केटीको मौनतादेखि चिढियो। 'मैले त मेरो सकेँ भने पनि हुन्छ' ठुस्स पर्दै ऊ पक्क बोल्थो। 'तिम्रो मलाई चाख्छ देऊ न, अनिता; तिमिले त एक छेउ पनि खाएकी छैनौ।' तर अनिताले इन्कार गर्दै टाउको हल्लाई र आफ्नो भालु झन् नजिकै छातीमा टाँसिराखी। 'म त यसलाई कहिल्यै खानेछैनँ,' उसले जवाफ दिई; 'म यसलाई सधैं, पछिसम्म राखिराख्नेछु।'।

तिनीहरू हिउँले ढाकिएको कच्ची बाटोको छुट्टिने ठाउँमा आइपुगे। दाहिने बाटोको केही सय गज पर, झ्यालहरूमा बत्तीको उज्यालो जगमगाइरहेका झुप्प पहाडी घरहरू थिए। तिनका पछिल्लिर अँध्यारोमा गाईगोठहरू खडा थिए। अनिता घर आइपुग्न लागेकी थिई।

माइजु मोरेल अलिक हिचकिचाएकी थिइन्। 'तिमी एकलै घर कुद्न सक्छ्यौ, अनिता?' उनले शङ्काभावले सोधिन्; 'कि के हामीले तिमिले ढोकैसम्म पुर्स्याइदिऔँ?' 'ओहो, म त अघि नै एकलै घर जान

सक्थं नि,' अनिताले जवाफ दिई; 'मलाई यहाँसम्म ल्याइदिनुभएकोमा धन्यवाद! शुभ-रात्री, माइजू; शुभ-रात्री, लुसियान्!' ऊ फरक्क फर्की र माइजुको मन बदली भएमा उनले उसलाई ढोकासम्म पुर्याउने कुरामा जिद्दी गर्लान् कि भन्ने डरले ऊ कुदी; किनकि उसले एकलै हुन खूब चाह गरी। ऊ लुसियान्को फतफतदेखि टाढा हुन चाहन्थी, र रातको शुन्यतामा रमाउन खोजेकी थिई। माइजु मोरेल र लुसियान्लाई नम्रतासाथ जवाफ दिनुपरेको बेलामा उसले कसरी आफ्नो विचारमा डुब्न र ताराहरू नियाल्न सक्थी र?

ऊ कहिल्यै यसरी राती एकलै बाहिर गएकी थिइन, अनि यो योजना गरेको घटना पनि थिएन; किनभने ऊ आफ्ना बुवाआमासँग हिउँमा हाँकिने चिप्लेटी-गाडामा बसेर गिर्जामा जानुपर्थ्यो। हसौंदेखि उनीहरू सबै मिलेर यस विषयमा विचार गर्दै आएका र यसो गर्न योजना बनाउँदै गरेका थिए। तर आज बिहान अचानक उसकी आमा बिरामी हुनुभयो, र उसका बुवा मध्यदिनको रेलमा चढेर यस बेंसीको मुख्य शहरबाट झट्टै डाक्टरलाई लिएर आउन हिँड्नुभएको थियो। डाक्टर त करिब चिया खाने बेलातिर आइपुगेका थिए, तर उनी आउनेछन् र त्यसै घडी आमालाई निको पार्नेछन्, अनि उहाँ उठेर गिर्जा जान सकिनेछ भनी अनिताले सोचेझैं भएन। डाक्टरले आमालाई निको पार्न सकेनन्; उसको ठूलो आशा निराशामा बदली भयो। ऊ माथि डाँडामा बस्ने माइजु मोरेलसँगै जानुपरेको थियो। तर जब ऊ गिर्जामा पुगेकी थिई, तब दृश्य यति सुन्दर थियो, र खीष्टमसको मोहजालमा परेर उसले सबै कुरा नै बिर्सकी थिई। यसकारण आखिरमा, जे भए पनि, उसलाई केही फरक पारेन।

त्यो जादु ऊसँग अझ रह्यो, र अब, जब ऊ ताराहरूमनि हिउँमा एकलै उभिरही, तब घरभित्र पसेर त्यस जादुलाई तोड्न उसलाई मन लागेन। जब ऊ बरण्डातिर उक्लने सिँढीमा आइपुगी, तब उसले आनाकानी गरेर चारैतिर हेरी। ठीक पारिपट्टि अँध्यारोमा गाईगोठ अस्पष्ट देखा पर्यो। अनिताले गाईबस्तु चलिरहेका र डुँडुबाट पराल तान्दै गस्याम्-गस्याम् चबाइरहेका सुन्न सक्थी। उसलाई एउटा गजबको विचार फुस्यो। एकैछिनमा उसले एउटा योजना बनाई, हिउँमा काटेको गोरेटो हुँदो दगुरेर ऊ गोठको ढोकामा पुगी र त्यसको गजबार उचाली। लुसुक्क

भिन्न पस्नासाथ गाईबस्तु, दूध र परालको न्यानो वास्नाले उसको नाकमा पस्यो। सलबलाउँदै र काजु-रङ्गको गाईका खुट्टा ठेल्लै ऊ फुत्त डुँडमा पुगी। त्यो गाई पराल खाँदैथियो, तर अनिताले दुवै हातले त्यसको घाँटी अँगालो हाली र त्यसलाई गर्स्याम्-गर्स्याम् चबाउन दिइरही। ठीक त्यस्तै येशूकी आमा मरियमले काखमा आफ्नो भर्खरै जन्मेको बालकलाई बोकेर गाईहरूको बीचमा बसिरहँदा तिनीहरूले घाँस चबाएका थिए होलान्।

उसले डुँडभिन्न हेरी र त्यहाँ बालक येशूलाई परालमा गाईहरूको बीचमा सुतिरहनुभएको र गाईहरूचाहिँ मानौँ तिनीहरूले उहाँलाई आराधना गरिरहेझैं शान्त र चुपचापसँग उहाँको वरिपरि भएको कल्पना गरी। छानाको एउटा प्वालबाट उसले एउटा चम्किलो तारा देख्न सकी; तब कसरी बेथलेहेम-शहरमा एउटा तारा देखा पस्यो र ज्योतिषीहरूलाई येशू पस्त्रिनुभएको घरसम्म आइपुग्ने गरी डोर्याएको थियो भन्ने कल्पनामा ऊ डुबी। कसरी ती ज्योतिषीहरूले आफ्ना लमक-लमक हिँड्ने ऊँटहरूमाथि चढेर त्यस उपत्यका भएर आइरहेका थिए, सो कुराको उसले कल्पना गरी। अनि पक्का पनि उक्ति नै खेर गोठको ढोका बिस्तारै खोलियो होला र आफ्ना पाखुरामा स-साना भेडाका पाठाहरू बोकेका गोठालाहरू भित्र पसेर त्यस बालक भएको ठाउँमा आइपुगे र यस बालकलाई भेडाको ऊनले ढाकिदिए होलान्। अनि जब ऊ डुँडमाथि अझै निहुरी, तब उसमा त्यस घरविहीन बालकप्रति, जसको निम्ति सब घरका ढोकाहरू बन्द थिए, ठूलो दयाको भल बगेर आयो।

‘हाम्रै गाईगोठमा प्रशस्त ठाउँ हुनेथियो नि,’ ऊ सुस्ताई; ‘अनि शायद उहाँको लागि यहाँ नै सबभन्दा असल ठाउँ हुनेथियो होला। पराल गुलियो छ, र सफा पनि छ, अनि गाई लोइसको स्वास न्यानो र मनपर्दो छ। हुन सक्छ, जे भए पनि परमेश्वरले आफ्ना पुत्र येशूको लागि सबभन्दा असल झोलुङ्गो नै रोज्नुभयो होला।’

गाईगोठको आधा खुलेको ढोकाबाट लालटिनको झलललल उज्यालो नछिरेको भए र हिउँमाथि दह्रो टकटक पदचापहरूको आवाज नसुनिएको भए ऊ पूरा रातभरि नै बिपना देख्दै त्यहीं नै बस्थी होली। त्यसपछि आफ्ना बुवा हतारिँदै उसलाई बोलाइरहनुभएको उसले सुनी। ऊ

डुँडबाट लुसुक्क छिरेर गाई लोइसको पुच्छरसँग लुकमारी गरी र हात पसादै बुवातिर दौडी ।

‘म त गाईहरूलाई ख्रीष्टमसको शुभ-कामना दिन भित्र गएकी,’ उसले खितखित हाँस्दै भनी; ‘के तपाईं मलाई खोज्न आउनुभएको हो?’

‘हो, तिमीलाई नै खोज्न हो,’ उहाँले जवाफ दिनुभयो, तर उहाँ हाँस्नुभएको थिएन। जूनको उज्यालोमा उहाँको अनुहार पहेँलो र गम्भीर देखिन्थ्यो। उहाँले उसको हात समात्नुभयो र झनै उसलाई खुड्किलाहरूमाथि तान्दै लानुभयो। ‘तिमी आमा यति बिरामी पर्दा तिमी झट्टै भित्र आउनुपर्थ्यो। आधा घण्टाअघिदेखि नै उहाँले तिमीलाई खोजिरहनुभएको छ।’

अचानक अनिता ज्यादा दुःखी भई; किनकि त्यस ख्रीष्टमसको मोहजालमा परेर उसले अरू सबै कुरा बिर्सि। त्यस रमितामा उसले आनन्द लिएको बेलाभरि उसकी आमा, जसलाई उसले खूब माया गर्थी, बिरामीले गर्दा ओछ्यानमा पर्नुभएको र उसलाई खोजिरहनुभएको रहेछ। डाक्टरले उहाँलाई निको पारे होलान्, उसले भन्टानेकी थिई। अब उसले आफ्नो हात बुवाको हातबाट फुकाएर काठको सिँढी चढेर माथि दगुरी र आमाको सुत्ने कोठामा पसी।

ऊ ओछ्यानमाथि नघस्नेसम्म उसलाई न डाक्टरले देखे, न गाउँकी नर्सले नै देखिन; किनकि ऊ एउटी सानी, पातली केटी थिई, जो खुसुक्क हिँड्ने-चल्ने गर्थी। तर उसकी आमाले उसलाई देख्नुभयो र हातहरू ऊतिर पसारनुभएको थियो। अनिता केही नभनीकन आमाकहाँ दौडी र आमाको छातीमा रुन थाली; किनभने आमाको अनुहार तकियाजस्तै सेतो न सेता थियो, र यसैले उसलाई धेरै डर लाग्यो। यति लामो समयसम्म घरमा नफर्केकोमा उसले पछुताई।

‘अनिता!’ उसकी आमाले एकदम सुसे स्वरमा भन्नुभयो, ‘नरोऊ, तिम्रो लागि मसँग एउटा उपहार छ।’

अनिता एकैछिनमै चुप लागी। एउटा उपहार? हो, पक्कै हो, यो त ख्रीष्टमस हो नि। उसले यो त भुसुक्कै भुलेकी। उसकी आमाले जहिले पनि उसलाई एउटा उपहार त दिनुहुन्थ्यो, तर उसले यो प्रायः नयाँ वर्षको दिनमा पाउने गर्थी। त्यो उपहार कहाँ थियो होला? उसले आशा गर्दै यताउता हेरी। उसकी आमा नर्सतिर फर्कनुभयो। ‘त्यो उसलाई दिनुहोस्,’ उहाँले

झन् सानो हुँदै गएको स्वरमा अह्लाउनुभयो। नर्सले कम्बल पछाडि तानिन् र सेतो पछ्यौराले बेरिएको एउटा पोको उठाइन्। तिनी अनिताको छेउमा आइन् र त्यो उसका हातमा थमाइदिइन्।

‘तिम्रो सानो भाइ,’ तिनले बताउन थालिन्; ‘हामी तल आगोको छेउमा जाऔं र तिमिले उसलाई झोलुङ्गोमा हालेर हल्लाऔंला ल। हामीले तिम्री आमालाई आराम गर्न दिनुपर्छ। शुभ-रात्री भनेर उहाँलाई माया गरिदेऊ।’

‘तिम्रो सानो भाइ’ उसकी आमाको फितलो स्वर गुञ्जियो; ‘ऊ तिम्रै हो, अनिता! उसलाई हुर्काऊ र माया गर, र मेरो लागि उसको हेरचाह गर ल। उसलाई म तिम्रो जिम्मामा छोडिदिन्छु।’

उहाँको सोर अलप भयो र उहाँले आफ्ना आँखा बन्द गर्नुभयो। अनिता, के बोल्छु भनेर अलमल्लमा परी। ऊ नर्ससित सिँढी ओर्लदै तल गई। चुल्होको छेउमा, एउटा स्टुलमा ऊ काठको झोलुङ्गो हल्लाउन बसी, जसमा उसको ख्रीष्टमसको उपहार पछ्यौरा र कम्बलले बेरेर सुताइराखिएको थियो।

धेरै बेरसम्म ऊ चुपचापसित त्यस डल्लोलाई एकोहोरो हेर्दै बसिरही, जुनचाहिँ उसको सानो भाइ थियो। घर एकदम सुनसान थियो, र ख्रीष्टमसको तारा झ्यालहरूबाट चम्किरहेको थियो। त्यस रात जस्तै, जब त्यो तारा बेथलेहेमको गोठमा अर्को ख्रीष्टमस्-बाबुकहाँ उदाएको थियो; त्यस बेला येशूकी आमा मरियम पनि त्यहाँ थिइन्, जो जसरी ऊ अहिले चुल्होको छेउमा बसेर आफ्नो सानो भाइलाई हेरिरहेकी थिई, ठीक त्यसरी नै परमेश्वरको सानो पुत्रलाई हेरिरहेकी थिइन् होला।

उसले नरम हातले भाइको भुवादार टाउकोको तालु छोई। यसको बारेमा उसले देख्न सक्ने भाग त्यति नै थियो। त्यसपछि थकित सुस्केराले खुइय्य गर्दै उसले झोलुङ्गोमा टाउको अडेस लिएर आफ्ना भावनाहरू जता जान चाहे त्यतै उड्न दिइरही – ताराहरू, गोठालाहरू, नयाँ जन्मिएका बालकहरू, बन्द ढोकाहरू, ज्योतिषीहरू र अदुवा-बिस्कुटका भालुहरू – ती सबै नै उसको दिमागभित्र अस्तव्यस्त सलबलाए; अनि ऊ बिस्तारै भुइँमा लम्पसार परी। अनि यहीं नै उसका बुवाले उसलाई एक घण्टापछि उसको भाइ जसरी सुतिरहेको थियो, त्यसरी नै शान्तसँग निदाइरहेकी र

उसको उज्यालो चेहरा झोलुङ्गोको फेदमा अडिएको भेट्टाउनुभयो। उसलाई माथि उठाउन टक्क अडिँदा उहाँले भन्नुभयो: 'विचरा, टुहरा भएका यी कमजोर प्राणीहरू! यिनीहरूकी आमाविना म यिनीहरूलाई कसरी हुर्काउन सकुँला खै?' किनकि अनिताकी आमा स्वर्गमा खीष्टसँग रहन सदाका निमित्त गइसक्नुभएको थियो।

२

हजुरआमा आउनुहुन्छ

यसरी तीन घण्टा उमेरको दानिएल बर्नियरचाहिँ सात वर्षकी अनिता बर्नियरको विशेष सम्पत्ति बन्यो। ती गाउँकी दयालु नर्स यस बालकलाई नुहाइदिन र खुवाउन केही दिन बसिन्। अनि जब तिनी गइन्, तब उसका बुवाले पैसा तिरेर यसलाई स्याहार-सुसार गर्न एउटी गाउँकी आइमाई राख्नुभयो। तर दानिएलचाहिँ अनिताको थियो, र सबैको निमित्त ऊ अनिताकै बालक थियो। किनभने आफ्नी आमालाई गुमाउनुपरेकोमा विरक्त पार्ने ठूलो झस्को पसेपछि अनिताले आफ्नो सानो, दुःखी, एक्लो भएको हृदयको सम्पूर्ण प्रेम आफ्नो भाइमाथि खान्याई। त्यसले दूध चुस्दै गर्दा उसले त्यसको बोतल समाती, अनि त्यो बिउँझिहाल्ला र उसलाई खोज्ला भनेर ऊ चुपचापसँग झोलुङ्गोको छेउमा बसिरही। यी सब गर्ने अनिता नै थिई, जो राती त्यो बिउँझ्यो वा सुँकसुँक गर्‍यो भने दौडेर त्यसकहाँ पुग्थी। अनि दिउँसोको घाममा बाहिर बार्दलीमा त्यसलाई घाममा राख्न लाने ऊ नै

थिई। अनि वरिपरि यति धेरै प्रेम र स्नेहले घेरिएको बालक बलियो भएर हुर्कियो। त्यस उपत्यकामा त्योजस्तो स्वास्थ्य र सुन्दर, त्यसको उमेरको अरू कुनै बालक थिएन। त्यो सुत्थ्यो र उठ्थ्यो, खिसिक्क हाँस्थ्यो, खान्थ्यो र खुट्टा बजाउँथ्यो, अनि फेरि सुत्थ्यो। वास्तवमा त्यो कहिल्यै, एकछिनको निमित्त पनि, कसैको चिन्ताको कारण बनेन।

‘ऊ त भाग्यमानी ताराको छायामा जन्मेको हो’ भावुक भएर त्यसको चेहरामा आँखा तन्काएर हेर्दै गाउँकी एउटी आइमाई छक्क पर्दै बोलिन्। ‘ऊ त ख्रीष्टमस ताराको छायामा जन्मेको हो,’ गजक्क पर्दै अनिताले जवाफ दिई; ‘मेरो विचारमा, ऊ सधैंभरि यस्तै हाँसिलो र कुशल हुनेछ।’

अनि त्यो कति छिटो बढ्यो! जुन बेला बसन्ते घामले हिउँ पगाल्न थाल्यो, र लसुन-फूलका कोपिलाहरूले टुसाउनलाई फुस्रो जमिनमन्तिर ठेलिरहेका थिए, त्यस बेला त्यसलाई नयाँ लुगा चाहिएको थियो भने गाईहरू माथि पहाडहरूहुँदो चराउने बेलातिर उसको पहिलो दाँत निस्किसक्यो। पहिला दाँतको बारेमा अनितालाई केही पनि थाहा थिएन र यस कुराले कुनै समस्या दिँदैन होला भनी उसले सोचेझैं बालक आफैले पनि त्यो दुःखदाय समय हुनुपर्ने कुरा भुसुक्क भुल्यो र रुनु-कराउनुको सट्टामा कुइँकुइँ गर्दै र हाँस्दै आफ्ना आँलाहरू चुस्थ्यो। अब छिट्टै सानो दानिएल यताउति चल्न थाल्यो र अबउसो त्यसको झोलुङ्गोले त्यसलाई धात्र सकेन। चुल्होदेखि बरण्डाको सिँढीका खुड्किलाहरूसम्मको हरेक कुराको खोजतलास गर्न त्यो चाहन्थ्यो। चिन्तित हुँदै केही हसासम्म त अनिताले मुस्किलले त्यसलाई जोखिमदेखि जोगाइराखी। आखिर आएर उसले त्यसको एउटा कलिलो खुट्टा भान्साको टेबिलको खुट्टामा बाँध्ने निर्णय गरी। तब टेबिलको वरिपरि फेरो माडै त्यसले खोजखास गरिरह्यो, र परिस्थिति शान्त भयो।

त्यस समयको कुरा हो: सानो दानिएललाई झोलुङ्गोमा गुटुमुटु पारेपछि अनिता कोठाबाट फुट्ट निस्किसकेकी मात्र भयो, तब उसले आफ्ना बुवालाई पुर्पुरोमा आफ्ना दुवै हात राखेर बुढ्यौली अनुहार लिएर थकित र फुस्रो हुँदै चुल्होको छेउमा बसिरहनुभएको देखी। आफ्नी पत्नीको मृत्युपछि उहाँ धेरै पल्ट बूढा र थकित देखिनुहुन्थ्यो, तर आज-साँझ त उहाँ झन् गएगुज्रेको देखिनुहुन्थ्यो। अनि अनिता, जसले आमाको ठाउँमा आफ्ना बुवाको न्यास्रोपन हटाउन खूब कोशिश गरिरहेकी थिई, उहाँको

काखमा चढेर आफ्नो कलकलाउँदो गाला उहाँको ख्याउटे खैरो गालामा टाँसिराखी ।

‘के भयो, पापा?’ उसले सोधी; ‘के तपाईं आज धेरै थाक्नुभएको छ? म तपाईंलाई एक कप कफी बनाऊँ त?’

एक-दुई मिनेटसम्म उहाँले उत्सुकतापूर्वक उसलाई हेर्नुभयो । ऊ साँहै सानी थिई र हलुका पनि, सुनौला कपाल भएकी अप्सराजस्ती; तर कति विवेकी र स्त्रीभावले पूर्ण थिई, ऊ! गत वर्षमा उहाँले ऊसित आफ्ना सब गाहोपन बताउने र उसको गम्भीर सुझावहरू समेत सुन्ने बानी बसाल्नुभएको थियो । यसैले उहाँले अब उसको टाउको मायाले आफ्नो काँधतिर तान्नुभयो र भएभर सबै कुरा उसलाई बताइदिनुभयो । ‘सानी छोरी, हामीले केही गाई बेच्नुपर्ला,’ उहाँले दुःखी हुँदै भन्नुभयो; ‘हामीलाई पैसा चाहिएको छ, नत्रता तिम्रो लागि यस हिउँदको निम्ति बुटजुत्ता नै हुनेछैन ।’

अनिताले आफ्नो टाउको ठाडो पारी र आत्तिँदै एकोहोरो उहाँतिर हेरी । उनीहरूसँग दसओटा मात्र गाई थिए, र तीमध्ये हरेक नै उनीहरूको हितैषी मित्र थियो । अब तीमध्ये कुनै एउटा अब गायब हुनेछ, कति नरमाइलो कुरा! होइन, त्योभन्दा अरू कुनै पैसा कमाउने उपाय उसले खोज्नुपर्छ ।

‘तिमीलाई थाह छ,’ उसका बुवा बोल्दै हुनुहुन्थ्यो, ‘आफ्ना नानीहरूको हेरचाह गर्न अरू पुरुषहरूका आ-आफ्ना पत्नी हुन्छन् । मैले त सानो दानिको स्याहारसुसार गर्न एउटा आइमाईलाई तलबमा राख्नुपर्छ, र यो एकदम महङ्गो छ । कसै न कसैले उसको हेरचाह गर्नुपर्छ; विचरा, टुहुरो केटो!’

अब अनिता सोझो भएर बसी र आफ्ना चुल्हाहरू ठाकठुक ठोकिदिई । अब के गर्नुपर्ने हो, सो उसलाई पक्का थाहा लाग्यो, र केवल उसका बुवालाई मनाउनु थियो । ‘पापा!’ उसले बिस्तारै, तर स्पष्टसँग भनी; ‘अब उसो तपाईंलाई श्रीमती मोत्पेरको खाँचो छैन । म अब साढे आठ वर्षकी भएँ, र अरूले गरेझैं म पनि दानिको हेरचाह गर्न सकिहाल्छु नि । तपाईंले मलाई केही पनि दिनुपर्दैन । यसरी त हामीले गाईहरू चलाउनुपर्दैन, होइन र? सोच्नुहोस् बुवा, हामीलाई छोडेर जाँदा तिनीहरूलाई पनि कस्तो नरमाइलो हुन्छ होला । मलाई लाग्छ, पेक्यरेती गाई त अवश्य नै रुनेछ ।’

‘तर तिमी त स्कूल जानुपर्छ नि,’ उसका बुवाले शङ्कालु स्वरमा

भन्नुभयो; 'तिमीलाई घरमा राख्नु उचित छैन। यो कानुनको विपरीत पनि हो। तिमी किन स्कूल आउँदैनौं भनेर स्कूल-मास्टरले बुझ्न खोज्लान्, र उनले यो कुरा मेयरलाई बताइदेलान्। तब हामी समस्यामा पर्नेछौं।'

'त दानिको हेरचाह गर्नु त झन् खाँचो छ नि,' आफ्नो निधार खुम्चाउँदै अनिताले जवाफ दिई; 'अनि तपाईंले स्कूल-मास्टरलाई यो कुरा पोखिदिनुभयो भने उनले बुझिहाल्छन्। उनी एउटा दयालु मानिस हुन् र तपाईंका साथी पनि हुन्। हामी यसो गरौं न; अनि के होला, त्यो हेरौं ल। हरेक बिहान नै म भान्सामा बसेर आफ्नो गृहकार्य गर्नेछु, पापा; अनि सानो दानि भुइँमा खेल्न सकिहाल्छ। जेजस्तो भए पनि यो त चार वर्षसम्मको लागि मात्र हो। दानि पाँच वर्षको पुगेपछि ऊ शिशु-कक्षामा जानेछ। त्यति बेला उसलाई साथमा लिएर म ठूलो स्कूलमा जान सकिहाल्छु।'

उसका बुवाले भावुक हुँदै ऊतर्फ हेरिरहनुभयो। ऊ सानी थिई, तैपनि ऊ एउटी आइमाईले गरेझैं बालकको हेरचाह गर्नुमा सिपालु थिई। घरको काममा ऊ साह्रै छरितो थिई। तर खाना पकाउन, लुगा सिलाउन वा अरू गाह्रौं खस्त्रो काम ऊ गर्न सक्दैनथिई। अनि यो कुरा छोडेर उसलाई स्कूलको पढाइ चाहिएको छ। पाँच मिनेटसम्म विचार गर्दै उहाँ चुपचापसित बस्नुभयो; त्यसपछि उहाँलाई एउटा विचार आयो। 'के तिम्री बज्यै यता आउनुहुन्थ्यो होला?' उहाँले झट्ट भन्नुभयो; 'उहाँ वृद्धा हुनुहुन्छ, र उहाँको बातको व्यथा पनि छ। उहाँका आँखा कमजोर छन्। तर उहाँ खाना पकाउने काम गर्न र सायद सिलाउने काम पनि गर्न सक्नुहुन्छ होला। साँझ-साँझ उहाँले तिम्रीलाई तिम्रा पाठहरूमा सघाउन सक्नुहुन्थ्यो। जब म गाईहरूसित माथि पहाडमा हुन्छु, त्यस बेला तिम्रो लागि साथी पनि हुने। दिनभरि नै घरमा एकलै छोडिनको लागि तिम्री अति सानी केटी नै हौं। यदि मैले स्कूल-मास्टरलाई बज्यैले तिम्रीलाई केही सिकाउनुहुन्छ भनेर चिट्ठी लेखें भने हुन सक्छ, उनी यस विषयमा चुप लाग्नेछन् होला।'

अनिता उहाँको काखबाट तल ओर्ली दुई पन्ना कापी थुती र दाराजबाट कलम र मसी लिई। 'उहाँहरू दुवैजनालाई अहिले नै लेख्नुहोस्,' उसले भन्यो; 'अनि पाउरोटी लिन जाँदा यी दुईटा चिट्ठी म हुलाकमा हाल्नेछु। त्यसपछि त हामीले छिट्टै जवाफहरू पाउनेछौं।'

दुवै पत्रका जवाफ त्यसै हसामा आयो। पत्रको पहिलो उत्तर त कुप्री परेकी हजुरआमा आफै हुनुहुन्थ्यो। उहाँ डोरीले राम्रोसँग बाँधिएको एउटा काठको बक्साको साथ रेलमा आइपुगनुभयो। अनिता स्टेशनमा उहाँलाई लिन गई र सानो, बिजुलीबाट चलने रेल खरबारीहरूहुँदो आफ्नो बाटोमा झुसिल्कीराङ्गें बेंसीबाट उँभो आइरहेको हेरी। रेल ढिलो भयो, चालक रिसाएको थियो; किनकि एउटा गई लरखराउँदै रेलको लिकमा चढेको थियो र रेल रोक्नुपरेको थियो। रेल यति छिटो फेरि चलन थाल्यो कि हजुरआमालाई रेलबाट उत्रने समय नै थिएन, र उहाँको पछाडि रेल हिँड्दा-हिँड्दै उहाँको काठको बक्सा हुत्याइनुपस्‍यो।

हजुरआमा कुनै प्रकारले चिन्तित हुनुहुन्नथ्यो। उहाँ आफ्नो लट्टी टेक्नुभयो र माथि डाँडामा उहाँ कसरी पुग्न सक्नुहुने हो, सो जान्न चाहनुभयो। अनिताले, जसलाई बातको बिमारको विषयमा कुनै कुरा थाहै थिएन, हामी हिँडेर जाऔं भन्ने सुझाव दिई। तर हजुरआमाले ‘हुँदैन, नानी!’ भन्नुभयो। अन्तमा उहाँहरूले एउटा रिक्तो कृषी-गाडामा चढेर जान पाउनुभयो, जसले रेलमा लदाउन चीजहरू ल्याइएका थिए र अब माथि पहाडतिर फर्केर जाँदैथियो। बाटो कच्ची थियो, पाङ्गा काठका थिए र खच्चरको भैरे थिएन। हजुरआमाले भन्दा अनिताले गाडामा चढ्न पाएकोमा मजा लिई। तर यी वृद्धा स्त्रीले कष्ट सहनुपस्‍यो, तर कुनै गनगन गर्नुभएन। तर जब उहाँले चुल्होको छेउमा सोफामा आफ्नो दुःखिरहेको कम्मरको लागि एउटा तकिया पाएर आराम गर्न पाउनुभयो, तब उहाँले थकाइको खुइय्य मात्रै निकाल्नुभयो, अनि अनिताले उहाँलाई केही चिया दिन चटारो गरिरहेकी थिई।

आफ्नो चाकमा घस्रँदै सानो दानिएल टेबिलमन्तिरबाट निस्क्यो। त्यसले तीनटा औंला मुखमा कोच्यो र हजुरआमातिर खिस्स हाँस्यो, जसले त्यसलाई राम्ररी हेर्न चस्मा लगाउनुभयो। उहाँहरू एक-अर्कामा हेराहेर गर्दै केही समय बसिरहनुभयो, उहाँका बूढा भइसकेका धमिला आँखाको त्यसका नीला तेजिला आँखासित जम्काभेट भइरहेको थियो। त्यसपछि दानिएलले आफ्नो टाउको पछाडि फाल्यो र फेरि हाँस्यो।

‘त्यस नानीको सुरुवाल खिइएर जान्छ,’ एक टुक्रा पाउरोटी, नौनी र चेरीको जाम लिँदै हजुरआमाले भन्नुभयो; ‘उसलाई बामे सर्न सिकाउनुपर्ने

रहेछ ।' आफ्नो चिया नखाइसकुन्जेल उहाँ अरू केही बोल्नुभएन । त्यसपछि आफ्नो काला वस्त्रबाट उहाँले पाउरोटीका धूलाधूली थुतेर निकाल्नुभयो र पूरा बलले उहाँको लट्टीमा टेकेर उठ्नुभयो । 'अब म आइपुगें,' उहाँ प्याच्च बोल्नुभयो; 'जे म गर्न सक्छु, त्यो म गर्छु; अनि जे म गर्न सकिदैन, त्यो तिमिले मेरो लागि गर्नुपर्छ । अनिता, अब यस बालकलाई माथितर फर्काएर भुइँमा सुताऊ, अनि आऊ, मलाई भान्सा-वरपर सब देखाऊ ।'

अनि त्यस घडीदेखि हजुरआमाले जे गर्न सक्नुहुन्थ्यो, त्यही गर्न थाल्नुभयो । बाँकी कामकुरा अनिताले गर्थी । यसरी घर-व्यवहार एकदम क्रमसित चलन थाल्यो । केवल सानो दानिएलको लागि कुरा उस्तै रह्यो; हजुरआमा आउनुभए पनि त्यो अझ आफ्नो चाकमा टेबिलका खुट्टाको वरिपरि घुमिरहनुपर्यो । तर केही दिनपछि रप्फु गर्ने एक गज कालो बाक्लो टालो किन्न अनितालाई गाउँमा पठाइयो । अनि हजुरआमाले दानिएलका सबै सुरुवालका बस्ने ठाउँमा पछाडि टालो हालेर सिलाइदिनुभयो । ती सुरुवालमा दानिएल अनौठो देखियो, तर टालाहरूले साँच्ची नै राम्रो काम गरे । अनि ती टाला कहिलेकहीं मात्र देखिन्थे; किनकि ती प्रायः सधैं त्यसको मन्तिर हुन्थे ।

दोस्रो पत्रको जवाफचाहिँ वृद्ध गाउँले स्कूल-मास्टरको रूपमा आइपुग्यो । शनिबार-दिउँसो, दिन ढल्किन लाग्दा उनी हिँडेर बेंसीबाट उकालो लागे र थकित हुँदै अनिताको बुवालाई भेट्न आए । उहाँ गाई दुहुँदै हुनुहुन्थ्यो र गाईगोठको झ्यालबाट उनलाई आइरहेका देख्नुभयो । उहाँ स्कूल-मास्टरसँग जवाफसवाल गर्न चाहनुहुन्नथियो; किनभने यसको परिणाम नराम्रो हुन्छ भन्ने डर उहाँलाई लागेको थियो । उहाँ डराउनुभयो र पछाडिको ढोकाबाट फुत्त निस्केर पराल राख्ने बुइगलमा लुक्नुभयो । अनिता, जसले बस्ने कोठाबाट हेरिरहेकी थिई, स्कूल-मास्टर बाटोको घुम्तीमा आउँदै गर्दा उसले सिँढी चढिरहेका बुवाका खुट्टा छिटो-छिटो बेपत्ता भएका देखी । यसैबाट उसले त्यस बेला आफ्नो कर्तव्य स्पष्टसँग बुझिहाली ।

उसले ढोका खोली र स्कूल-मास्टरलाई भित्र बोलाई, उनलाई नम्र स्वभावले रातो चकटी भएको सानदार कुर्सी बस्न टक्र्याई । उनी सधैं अनितासित साह्रै खुशी हुन्थे र अनिता पनि उनीसँग त्यति नै खुशी हुन्थी । तर आज उनीहरू दुवै एक-अर्कासँग अलिक लजाएका थिए । हजुरआमा हात

बाँधेर लड़ाईमा जान तयार भएको बूढो घोड़ाइँ सोझो भएर बस्नुभयो। 'म तिम्रो बुवालाई भेट्न आएको,' असजिलो मान्दै र खोकदै स्कूल-मास्टरले कुरा शुरु गरे; 'तिमी स्कूल नगई घरमा बस्ने सम्बन्धमा लेखिएको उहाँको चिट्ठीको विषयमा छलफल गर्न। तिमिजस्तै सानी उमेर भएकी केटीको लागि स्कूल नजानु ठीक कुरा हो भनी मलाई लाग्दैन। त्यो कुरा छोडेर यो त देशको कानूनको विरोध हो।'

'तपाईंले उसको बारेमा नबताएसम्म यस विषयमा सरकारले केही पनि थाहा पाउनेछैन,' हजुरआमाले भन्नुभयो; 'अनि त्यस कुराबाहेक, म आफैँ यस नानीलाई सिकाइदिनेछु। सानो दानिजस्तो अति सानो उमेर भएको केटोलाई उसको हेरचाह गर्ने दिदी नभई एकलै छोडिराख्नु मलाई पनि ठीक लाग्दैन।'

'तर के तपाईंले उसलाई हेर्न सक्नुहुन्न र?' स्कूल-मास्टरले होशियारसाथ सल्लाह दिए।

'अहँ, सकिदैन,' हजुरआमा झोंकिएर भन्नुभयो; 'मेरा आँखा यति कमजोर छन् कि ऊ कहाँ जाँदैछ, त्योसम्म देख्न सकिदैन। अनि मेरा हातहरू बाटले यस्ता भएका छन् कि ऊ लड्यो भने पनि म उसलाई उठाउन सकिदैन। यसबाहेक, ऊ एउटा एक्सप्रेस रेलझैँ जोडसँग हिँड्छ, अनि मचाहिँ झण्डै अस्सीको भएँ। तपाईंले के कुरा गर्दै हुनुहुन्छ?'

स्कूल-मास्टरले आँखा तन्काएर सानो दानिएलतिर हेरे, जसले आफ्नो चेहरा दाउराको थुप्रोदेखि तल फर्किएको अवस्थामा काठको छेस्का चबाउँदैथियो। यसैले काला रप्फु गरिएका टालाहरू र त्यसका गहुँगोरा खुट्टाबाहेक त्यसलाई देख्न सकिँदैनथियो। अनिताको हजुरआमाले त्यसलाई सम्हाल्न सक्नुहुन्न भन्ने कुरा उनले महसुस गरे। अब के गर्ने, स्कूल-मास्टरलाई थाहा भएन। शायद उनका पुराना साथी श्री बर्नियरसित सजिलोसँग कुरा गर्नु सकिन्थ्यो होला। यसैले उनी अनितातिर फर्केर सोधे: 'तिम्रा बुवा कतिखेर आउनुहुन्छ?'

'मलाई थाहा छैन; उहाँ बाहिर जानुभएको हो, अनि उहाँ केही समय नआउन पनि सक्नुहुन्छ। हजुरको लागि त्यतिखेरसम्म पर्खिरहनु उचित नहोला।' स्कूल-मास्टर बेंसीतिर गइसकेपछि नदेखिने हुनासाथ उसका बुवा आउनुहुन्छ भन्ने कुरा राम्रोसँग जानेर नै अनिताले सोझो जवाफ दिई।

स्कूल-मास्टर विचार गर्दै बसे। उनी एक भलादमी थिए, जसले साँच्ची नै अनिताको वास्ता गर्थे र ऊप्रति आफ्नो जिम्मेवारी पूरा गर्न चाहन्थे। यसो भए पनि उनी आफ्ना पुराना मित्रलाई कानुनको हातमा सुम्पन चाहँदैनथे, विशेष गरी जब कुरा स्पष्ट भयो कि त्यस अनिता नानीको घरमा बस्नु आवश्यकता छ। अन्तमा उनमा एउटा विचार जाग्यो; यो योजना उनलाई सबभन्दा असल उपाय नलागे पनि अरू केही उपाय नहुनुभन्दा त योचाहिँ उत्तम थियो।

‘यो कुरा म यतिकै राख्छु,’ उनले आखिरमा भने, ‘एउटा सर्तमा मात्र; र त्यो के हो भने – हरेक शनिबार-बिहान, जब अनिता तल पाउरोटी लिन आउँछिन्, तिनले मेरो घरमा आउनुपर्छ र तिनको जाँच म लिनेछु। तिनले प्रगति गरिरहिन् भने म केही भन्दैनँ, तर यदि तिनले केही पनि नसिकेकी मैले भेट्टाउँ भने तिनले अरू केटाकेटीहरूले झैं स्कूल जानुपर्छ भनेर जिद्दी गर्नु नै मेरो कर्तव्य हो भनी सम्झन्छु।’ उनले यो कडा शब्दमा भन्न खोजे, तर अनिता उनीतिर मुसुक्क मुस्कुराई र दानिएलचाहिँ परिवारको जित भएको थाहा गर्दै फरक्क फर्केर खडा भयो र भाले बासेझैं करायो। केही क्षण स्कूल-मास्टरले ती दुईटा सुन्दर टुहरा नानीहरूलाई हेरे, हृदयमा बिझाउने गरी हाँसे र बिदा भए। सल्लाघारीहुँदो उनी गायब हुने बित्तिकै अनिता ढोकातिर दगुरी पराल राख्ने बुइगलबाट तल आउनुहोस् भनेर बुवालाई बोलाई र उहाँलाई यो खुशीको खबर सुनाई।

यसरी हरेक शनिबार-बिहान अनिता आफ्ना आडमा पाउरोटीको डोको बोकेर र आफ्नो हातमा थोत्रो कापी च्यापेर अग्लो, सेतो घरमा, जहाँ स्कूल-मास्टर बस्थे, त्यसको मूल-ढोकाबाट सुत्त भित्र पसी; अनि स्कूल-मास्टरले उसलाई खुशीसाथ स्वागत गरे। जाडो याममा उनीहरू चुल्होको छेउमा बस्थे, मसाला हालेको फलफूलको गुलियो रोटी खान्थे, र होटचकलेट पिउँथे, अनि गर्मी याममा उनीहरू बरण्डामा बस्थे, चेरी खान्थे र स्याउको रस पिउँथे; त्यसपछि जाँच शुरु हुन्थ्यो।

उनीहरू जहिले पनि हिसाबबाट शुरु गर्थे, तर अनिताको हिसाब एकदमै कमजोर थियो; र जब उसले त्यसको जवाफ कहिल्यै जान्दैनथी, तब केही मिनेटपछि स्कूल-मास्टर यस विषयमा उसलाई अरू प्रश्न सोध्नु नै समयको बर्बादी हो भन्ने ठान्थे। त्यसपछि उनीहरू इतिहासतिर लाग्थे,

र यस विषयमा अनितालाई कुनै पनि प्रश्न सोध्नु आवश्यकै थिएन । घोप्टो अनुहार भएर उसले आफ्ना घुँडामा हात बाँध्थी र कसरी विलियम टेलले स्वीजरल्याण्डलाई स्वतन्त्र गराए, र उनले हानेको सुइँय्य गर्दै आएको वाणले छोराको टाउकोमाथि राखिएको स्याउ दुई टुक्रा पार्दा पनि टेलको त्यो साहसी सानो छोरा कसरी चुपचापसित बसिरह्यो भनेर खरर भन्थी । अनितालाई सबैजना साहसी स्वीस वीरहरूको विषयमा थाहा थियो; अनि ऊ र स्कूल-मास्टर दुवै आँखा ठाडो चङ्खु पाउँ एक-अर्कालाई हेर्दथे; किनकि उनीहरू दुवैजना नै साहसको कदर गर्दथे । अनि त्यसपछि उनीहरू बाइबलतिर अघि बढ्थे । अनिताले बाइबलका कुरा बिस्तारै राम्रोसँग सिक्न थाल्थी; किनभने उसले हरेक बिलुकी नै बाइबलको कुनै खण्ड जोडसँग पढेर हजुरआमालाई सुनाउनुपर्थ्यो ।

यति बेलासम्ममा स्कूल-मास्टरले अनितालाई उसले आफ्ना हिसाबको जोडहरू गर्न नसकेकी हुनाले गाली गर्न बिसिसकेका हुन्थे । यसको सट्टामा उनले उसलाई नयाँ किताबहरू पढ्न दिन्थे र उसको पाउरोटीको डोकोको खाली ठाउँ मसला हालेको अदुवा-बिस्कुट र चाँदी-पत्तामा बेरिएको गोला-गोला चकलेट-कुड्काहरूले भरिदिन्थे । त्यसपछि उनीहरू आपसमा बिदाको आदान-प्रदान गर्दथे, अनि अनिता सल्लाघारीको किनारानेर नपुगेसम्म उनी ढोकामा उभिन्थे र उसलाई हेरिरहन्थे; किनभने त्यहाँ पुगेपछि ऊ सधैं फर्केर हेर्थी र हात हल्लाउँथी ।

धेरै वर्षअघि स्कूल-मास्टरले डाँडामाथि बस्ने, सुनौलो कपाल भएकी एउटी तरुणीलाई प्रेम गर्दथे; अनि उसैका लागि उनले त्यो सेतो घर किनेका थिए र सुन्दर बनाएका थिए । तर त्यो तरुणी सोल्डानेला-फूलहरू टिप्न जाँदा पछिल्लो भयङ्कर हिमपातमा परेर मरी । यसैकारण स्कूल-मास्टर एकलै बस्थे । तर उनका सपनाहरूमा त्यो तरुणी जहिले पनि हुन्थी, साथै मकै रङ्गका चल्ठाहरू भएकी र नीला सुनाखरीजस्ता आँखाहरू भएकी त्यसकी सानी छोरी पनि उनका पाउनेर मुढामा बस्थी । अनि हरेक शनिबार-बिहान स्कूल-मास्टरको सपनाको यो टुक्रा पूरा हुन आउँथ्यो ।

एउटा विशेष ख्रीष्टमसको उपहार

पाँच वर्ष पछाडिको अर्को ख्रीष्टमस-साँझको कुरा हो: दानिएल अब पाँच वर्षको भएको थियो। उसको लागि यो एउटा उदेकको दिन थियो; किनभने आफ्नो जीवनमा पहिलोपल्ट ऊ अनितासँग तल गिर्जाघरमा जान र रूखलाई हेर्न उमेर पुगेको गनियो।

अब एक कचौरा आलुको सुरुवा खाँदै ऊ ओछ्यानमा बस्यो, उसका कैला कपाल आफ्नो ठूलो भुवादार सेतो सिरकमाथि, जुनचाहिँ मोटोमा पनि त्यस्तै मोटो र ठूलोमा पनि त्यस्तै ठूलो थियो, अलिक मात्रै देखिएका थिए। अनिता उसको छेउमा बसिन् र आफ्नो हातमा तिनले एउटा जगमगआउँदो भालु-आकारको अदुवा-बिस्कुट लिइन्। 'यस्तो त हुँदैन, दानि!' तिनले कड्किएर भनिन्; 'यसलाई तिमीले ओछ्यानमा आफूसँग राख्नु मिल्दैन। बिहानसम्ममा त यो सब धूलोपीठो भइहाल्छ नि। हेर! म यसलाई यहाँ दराजमा राखिदिन्छु, अनि जूनको उज्योलो यसमा पर्नेछ; अनि तिमीले यसलाई देख्न सक्नेछौं।'

सवाल-जवाफ गर्न दानिएलले आफ्नो मुख खोल्थ्यो, तर किन हो, उसले आफ्नो मन बदल्यो र बरु आलुको सुरुवाले आफ्नो मुख भर्यो। आफ्नो भालुलाई रातभरि नै त ऊ आँगालो हाल्ने थिएन नि; तर आफ्नी दिदीलाई यसो भन्नु उचित थिएन; जे होस्, खुशी मनाउन सक्ने अरू धेरै कुराहरू थिए। बिहान आफ्ना आँखा खोलेदेखि बेलुकी आफ्ना आँखा बन्द नगरेसम्म दानिएल सधैं खुसी भइरहन्थ्यो। तर आज-साँझ ऊ

झन् खुशी थियो; किनभने उसले घण्टीहरू बजेका सुनेको र झलमल्ल भइरहेको खीष्टमस-रूख देखेको थियो, अनि ताराहरूको उज्यालोमा ऊ बाहिर हिउँमा गएको थियो। उसले आफ्नो रित्तो कचौरा अनितालाई थमाइदियो, र आफ्नो भुवादार सिरकमा ऊ गुट्टुमुट्टु भयो।

‘मैले आफ्ना चट्टी झ्यालको सँघारटेलोमा राखें भने,’ उसले सोध्यो, ‘के खीष्टमस-बाजे आउनुहुन्छ होला, तिमीलाई कस्तो लाग्छ?’ यस्ता कुराहरू उसले कहाँ सुनेको होला भन्दै अनिताले आश्चर्य मान्दै छक्क परिन्; किनकि स्वीजरल्याण्डमा खीष्टमस-बाजेलाई मात्रै चलन प्रायः छैन। स्वीस केटाकेटीहरूले खीष्टमस-साँझमा खीष्टमस-रूखबाट भालु-आकारका अदुवा-बिस्कुट टिप्छन् भने आ-आफ्ना परिवारमा उपहारहरू भने नयाँ वर्षको दिनमा पाउँछन्। खीष्टमसको दिनमा उनीहरू गिर्जामा जान्छन् र भोज खान्छन्, तर त्यस दिन कुनै-कुनै केटाकेटीले मात्र उपहार पाउँछन्।

‘उनीहरूले भन्थे,’ दानिएल भन्दैगयो, ‘उहाँ हिउँमृगाहरूले तानेको बग्गीमा चढेर आउनुहुन्छ र राम्रा-राम्रा केटाकेटीहरूका चट्टीहरूमा उपहारहरू छोडेर जानुहुन्छ रे। के म पनि एउटा राम्रो केटो हुँ, अनिता?’

‘हौ,’ उसलाई म्वाइँ खाँदै अनिताले जवाफ दिइन्; ‘तिमी एकदम राम्रा केटा हौ, तर तिमीले खीष्टमस-बाजेबाट कुनै उपहार पाउँदैनौ। उहाँ त धनीहरूका स-साना केटाकेटीहरूकहाँ मात्र जानुहुन्छ।’

‘के म यस्तो सानो, धनी केटो होइनँ र?’ दानिएलले सोध्यो, जसलाई लाग्थ्यो, उसको जीवनमा चाहिए जति सबै थोक ऊसँग थियो।

‘अहँ, होइन,’ अनिता कड्किएर बोली; ‘तिमी हुँदै होइनौ। तिमी गरिब केटो हौ, अनि पापाले खूब काम गर्नुपर्छ। अनि बच्चै र मैले घरीघरी तिम्रा लुगाहरूमा टालो हालिरहनुपर्छ; किनभने हामी नयाँ किन्न सक्दैनौं।’

दानिएल खिसिक्क हाँस्यो। ‘गरिब हुनु मलाई केही छैन,’ उसले दह्रोसँग भन्यो; ‘मलाई यस्तै हुनु मन पर्छ। लौ, मलाई अब एउटा कथा भन त, अनिता; मलाई खीष्टमसको बारेमा, त्यस सानो बालकको, ती गाईहरूको र त्यस ठूलो चम्किरहने ताराको कथा बताऊ।’ यसरी अनिताले कथा भन्न थालिन्, र दानिएल जो अघि नै सुतिसक्नुपर्थ्यो, आफ्ना आँखा टाडा

पादैं चनाखो भएर सुनिरह्यो। अनि जब तिनले भनिसकिन्, तब उसले यसो भन्यो: 'म त पौवामा भन्दा त परालमै सुत्न मन पराउँथें होला। म त पेक्यरेतीसँग सुत्न मन पराउँथें; यो कस्तो रमाइलो हुन्थ्यो होला हगि।' अनिताले आफ्नो टाउको हल्लाइन्। 'अहँ, तिमीले सक्नेथिएनौ,' तिनले जवाफ दिइन्; 'एउटा भुवादार सिरक नभईकन यस्तो जाडोमा, अहँ, तिमी कटाङ्ग्रिनेछौ र कक्रक्क पर्नेछौ, अनि छिटो एउटा न्यानो ओछ्यानको आश गर्नेथियो। एउटा यस्तो सानो दूधे बालकको लागि पनि कुनै ठाउँ छैन भन्नु, त्यो कस्तो निर्दयी व्यवहार थियो - तिनीहरूले जसरी भए पनि ठाउँ बनाइदिन सक्थे नि।'

कुक्कु-चराजस्तै आवाज निकाल्ने घडीले नौ चोटि घण्टी हान्यो। अनिता फुत्तुक ओर्लिन्। 'तिमी नसुती हुँदैन, दानि!' तिनले भनिन्; 'अनि मैले चाहिँ पापालाई होटचकलेट नबनाइदिई हुँदैन।' तिनले उसलाई म्वाइँ खाइन्, उसको सिरक च्याप्प समातेर मिलाइन्, बत्ती निभाइदिइन् र उसलाई छोडिराखिन्। तर दानिएलचाहिँ निदाएन। खूब सोचविचार गर्दै ऊ बाहिर अन्धकारमा आँखा तन्काएर पल्ट्यो।

ऊ एउटा सानो लट्टक केटो त थिएन, तरैपनि उसले यो नसोचीकन बस्न सकेन। यदि ख्रीष्टमस-बाजे तिनीहरूकै घरहुँदो आइहाल्नुभयो भने त तयार नभएर बसेकोले एकदम थकथकी हुनेछ। हुन त, उहाँ आउनुहुन्छ भन्ने कुरामा शङ्कै थियो; किनकि दानिएल एउटा सानो गरिब केटो थियो। तर उहाँ आइहाल्न पनि सक्नुहुन्थ्यो; यसको सम्भावना पनि थियो। अनि जे भए पनि, बिहानै त्यसमा केही नभए पनि एउटा सानो चट्टी बाहिर राखिहाल्दामा केही बिग्रने थिएन। तर अब कुरो रह्यो, त्यसलाई कहाँ राख्ने? किनभने उसले त्यसलाई इयालको सँघारठेलोमा राख्न सकेन; किनकि त्यो अग्लो, बलियो छेस्किनी हालेको गजबार ऊ आफैले खोल्न सक्दैनथियो। न ता उसले त्यसलाई मूलढोका-बाहिर नै राख्न सक्थ्यो; किनकि परिवारका मानिसहरू सबैजना अगाडिको कोठामा नै बसिरहेका थिए। तब एउटा मात्र ठाउँ रह्यो, पछाडिको ढोकाभन्दा बाहिर, हिउँले ढाकिएको सानो पाटे जग्गा, जहाँ भान्सा र घाँस-पराल राख्ने खोल्मा छुट्टिएका थिए। हुन त ख्रीष्टमस-बाजेले त्यसलाई त्यहाँ देख्नुहुन्न होला, तरैपनि गरिहेदैमा कुनै हानि त थिएन।

दानिएलले कम्मर कसेको थियो। ऊ ओछ्यानबाट घस्त्रिएर निस्क्यो, औंलाका टुप्पाले टेक्दै बिस्तारै सुत्ने कोठा पार गर्‍यो र सिँढीबाट ओर्ल्यो। ऊ खाली खुट्टा नै गयो; किनभने ऊ कसैले पनि चाल नपाओस् भन्ने चाहन्थ्यो। आफ्नो हातमा उसले एउटा सानो, सुन्तला रङ्गको चट्टी बोक्‍यो, जसको बिट खरायोको राँले ढोकेको थियो। यी चट्टीहरू अनिताले बनाएकी थिइन्, र दानिएलको विचारमा, ख्रीष्टमस-बाजेले त्यसलाई देखेर चिन्नुहुन्छ होला; किनभने ती विशेष र गाढा रङ्गका थिए। भान्सा-कोठाको ढोकाको ठूलो काठको बार उठाउनु दानिएलको लागि ठूलो कष्ट थियो र यसमा सफल हुनको लागि ऊ एउटा मुढामा उभिनपर्थ्यो। एकैछिन उसले हिउँ र ताराहरूको उज्यालो झुलुक्क देख्यो; त्यसपछि नमीठो चिसो बतासले एउटा तीखो चक्कुले घोचेझैं उसलाई ठक्कर दियो। यसैले उसको सास झण्डै थुनियो। उसले झटपट चट्टी ढोका-बाहिर राख्यो र सकेसम्म चाँडो झट्टै ढोका फेरि बन्द गर्‍यो। दानिएल कुदेर फुरुङ्ग हुँदै ओछ्यानमा फर्क्यो। ऊ कपाडामनि गुटुमुटु भयो; कुपुक्क परेर ऊ एउटै डल्लो भयो र आफ्नो नाक तकियाहरूभित्र जोत्‍यो। आफ्नो प्रार्थना त उसले अघि नै अनितासँग ऊ ओछ्यानमा चढूनुअघि गरिसकेको थियो। तर अब फेरि उसले आफ्नो प्रार्थनामा अलिकता थप्नुपरेको थियो।

‘प्यारो परमेश्वर बुवा,’ ऊ बिस्तारै फुस्फुसायो; ‘ख्रीष्टमस-बाजे र उहाँको हिउँमृगा हाम्रो बाटो भएर आउन लगाउनुहोस्; अनि म केवल एउटा गरिब केटो भए तापनि उहाँलाई मेरो रातो चट्टी देखाइदिनुहोस्, र त्यसभित्र एउटा सानो उपहार हाल्न लगाइदिनुहोस्।’ त्यसपछि दानिएल डल्लो परेर एक छेउमा गुल्टियो, अनि मस्त निद्रामा परेको अवस्थामा सारा संसारभरिका अरू धेरै केटाकेटीहरूले जस्तै हिउँमृगाका घण्टीको टडटड आवाजमा हिउँमाथि-माथि रातो वस्त्रमा हाँकिँदै आउने वृद्ध महाशयको बारेमा सपना देख्न थाल्यो।

ऊ बिहान सबैरै बिउँझ्यो; किनभने ख्रीष्टमस-दिनको बिहान केटाकेटीहरू सधैं सबैरै उठ्थे; अनि उसले सोचेको पहिलो कुरा के थियो होला? त्यो रातो चट्टी। यो यति गजबको विचार थियो कि उसको मुटुका धड्कनहरू धुकधुक गरिरहेका थिए, अनि उसले आफ्नो सिरकको फेरबाट अनिता उठेकी छिन् कि छैनन् भनेर चियायो। तर अनिता तिनका लामा

उज्याला केश सबै तकियाभरि फैलिँदै घुर-घुर सुतिरहेकी थिइन्। यसो हो भने शायद अझ मध्ये-रात थियो होला। तर जब उसले आफ्ना बुवालाई तल भान्सा-कोठामा दूध हाल्ने बाल्टीहरू घन्डाङ्-घुन्डुङ गरिरहनुभएको सुन्यो, तब उसले यतिखेर मध्ये-रात होइन रहेछ भनेर पक्का गरी थाहा पायो।

यसकारण यो त ख्रीष्टमस-दिनको बिहान हुनुपर्छ, र दानिएल एकदम छिटो तल जानुपर्छ, नत्र उसका बुवाले ढोका खोल्नुहुन्छ र उसको उपहार उसले भन्दा पहिल्यै भेट्नुहुन्छ; किनकित्यहाँ एउटा उपहार हुन्छ नै - दानिएल यसमा निश्चित थियो। हिजो रातिका उसका सबै फिक्रीहरू उसको निद्रामा बिलाएका थिए। अनितालाई नउठाईकन ऊ बिस्तारै अघि सर्दै कोठाबाट बाहिर निस्क्यो र भान्सा-कोठाभित्र लुसुक्क छिस्थो, जहाँ उसका बुवा ढुङ्ग्राहरू सफा गर्दै हुनुहुन्थ्यो। उसका बुवाले तल आफ्ना खुट्टाहरूमा उसले अँगालो हालेको थाहा नपाउन्जेल उसलाई देख्नुभएन; तब उहाँले तल हेर्नुभयो; त्यहाँ त गुलावी, चम्किला आँखा भएको र जिङ्ग्रिङ्ग परेको कपालसित उहाँलाई हेरिरहने आफ्नो सानो छोरो रहेछ।

‘के ख्रीष्टमस-बाजे आउनुभएको थियो?’ दानिएलले सोध्यो। पक्कै पनि उसका बुवा जो सधैं अबेरसम्म बस्नुहुन्छ र सबैरे उठ्नुहुन्छ, उहाँले ती घण्टीहरूको आवाज र खुरहरूले हिउँमा टकटक गरेको आवाज पक्कै सुन्नुभएको हुनुपर्छ। ‘ख्रीष्टमस-बाजे?’ अलमलिँदो स्वरमा उसका बुवाले दोहोर्याउनुभयो; ‘किन? अहँ; उहाँ त यता आउनुभएन। हामी यति टाढा, यहाँ यस हिमालमा बस्छौं।’ तर दानिएलले आफ्नो टाउको हल्लायो। ‘होइन, बुवा!’ उसले उत्सुक हुँदै भन्यो; ‘उहाँका हिउँमृगाहरू त जहाँ पनि जान सक्छन्; अनि मेरो विचारमा, तपाईं सुतिरहनुभएको बेलामा उहाँ आउनुभयो र तपाईंले यो सुन्नुभएन। मलाई ढोका खोलिदिनुहोस् त, बुवा; उहाँले मेरो लागि एउटा उपहार पो छोडिहाल्नुभयो कि?’

उहाँले यो कुरा पहिल्यै थाहा पाउनुभएको भए उहाँले त्यहाँ एउटा चकलेट त राख्न सक्नुहुन्थ्यो; किनकि जसरी भए पनि उहाँले आफ्नो छोरोलाई निराश तुल्याउन चाहनुहुन्नथियो। ढुङ्ग्राहरू पारि गाईगोठमा गुल्ट्याउन उहाँले पछाडिको ढोका खोल्नैपर्थ्यो। यसकारण उहाँले गजबार उचाल्नुभयो; एक झिमिकमा उहाँका दुई खुट्टाको बीचबाट एउटा चनाखो

खरायोले झैं फुत्रुक्क उफ्रेर दानिएलले फाल हानिसकेको थियो र हिउँमा आफ्नो चट्टीमाथि निहुरिरहेको थियो। तत्कालै एउटा ठूलो उत्तेजित चिच्च्याहट सुनियो; आफ्नो चट्टी च्याप्दै ऊ फेरि भान्सा-कोठाभित्र फाल हान्यो। एउटा आश्चर्यकर्म भएको थियो; ख्रीष्टमस-बाजे आउनुभएकै थियो र एउटा उपहार छोड्नुभएको थियो। उसको जीवनको पाँच वर्षभित्रमा यस्तो सानदार उपहार उसले कहिल्यै पाएको थिएन।

उसको रातो चट्टीभित्र लगाइएको भुवामा गुडुल्किएको, नीला आँखा भएको र आफ्नो नाकमा एउटा कालो खत भएको एउटा सानो सेतो बिरालोको बच्चा रहेछ। त्यो एकदम कमजोर, दुब्लो, सानो, चिसो र भोकले झण्डै मर्न लागेको एउटा बिरालोको बच्चा थियो। अनि यदि खरायोको राँको तातो नपाएको हुँदो हो त त्यो अवश्य मरिसकेको हुनेथियो। तर त्यसले अझसम्म त अलिकति सास फेर्थ्यो; दानिएलका बुवाले ढुङ्ग्राहरूको कुरा सब छाडेर आफ्नो छोराको छेउमा भान्सा-कोठामा घुँडा टेक्नुभयो र त्यसलाई राम्रो बनाउन कसिनुभयो। पहिले उहाँले त्यसलाई फलाटिनको एउटा न्यानो टुक्रामा लपेट्नुभयो र त्यसलाई चुल्होको तातो भित्तामा टँसाएर राख्नुभयो; त्यसपछि एउटा ताईमा उनीहरूले दूध तताएर त्यसलाई एउटा चम्चाले खुवाए; किनकि त्यो चुस्न नसक्ने कमजोर थियो। शुरुमा त त्यसले थर्र ओठ कमायो र खुवाएको दूध चुहायो मात्रै, तर केही छिनपछि त त्यसले आफ्नो कलिलो गुलावी जिब्रो बाहिर निकाल्यो र त्यसका धमिला, नीला आँखा बिस्तारै चम्किला भएर आए र त्यसको रुचि बढ्यो। त्यसपछि लगभग पाँच मिनेटपछि होला, त्यसले आफ्नो पुच्छर घुम्रायो र आफै तनक्क तन्कियो। आखिरमा जतिसक्दो खाएपछि त्यसले आफैलाई फेरि एउटै डल्लो पार्यो र घुर्-घुर् गर्दै बिस्तारै घुर्न थाल्यो।

यति बेलासम्म दानिएल र उसका बुवा एक शब्द पनि बोलेका थिएनन्; किनभने उनीहरूले के काम गरिरहेका थिए, त्यसमा पूरा तनमन लगाएका थिए। तर अब उनीहरूको काम सफल भएर केही समयको लागि सकिएको थियो; यसैले उनीहरूले आरामसित बसेर एक-अर्कामा हेराहेर गरे। दानिएलका गालाहरू पोस्ता-फूलजस्तै राता थिए र उसका आँखा ताराहरूझैं चम्के। 'उहाँ आउनुहुन्छ, मलाई थाहा थियो,' ऊ सुस्तरी बोल्थ्यो; 'तर उहाँले यति राम्रो उपहार ल्याउनुहोला भनेर त मैले कहिल्यै

सोचेकै थिइनँ; मेरो जीवनमा अहिलेसम्म पाएको सबभन्दा राम्रो उपहार यही हो। म यसलाई के भनेर बोलाउँ, बुवा?’

‘ख्रीष्टमस-बाजेको सन्त क्लाउस भन्ने नामले गर्दा यसलाई क्लाउस भन्नु राम्रो हुन्छ,’ उसको बुवाले भन्नुभयो। यो त पक्का पनि एउटा आश्चर्य-कर्म थियो। उहाँले सुतिरहेको बिरालोको बच्चा दानिएललाई सुम्पनुभयो र गाईगोठतिर जानुभयो। गाईहरूका जीउमा आफ्नो टाउको अड्याएर मधुरो उज्यालोमा बस्दै र गबुवाहरूमा दूध झरर फिँज उठाउँदै उहाँले यस घटनाको लागि केही स्पष्टिकरण पाउन बल गर्नुभयो। पक्कै पनि बिरालोको बच्चा गोठबाट बरालिँदै आयो होला, तर पनि त्यसले कसरी दानिएलको चट्टी भेट्टायो र उसको लागि ठिक्क भएर त्यहाँ बसिरह्यो? यो कति अचम्मलागदो कुरा हो। केही समयपछि, यो अचम्म मान्नुपर्ने केही पनि होइन भनेर दानिएलका बुवाले निश्चित गर्नुभयो। ख्रीष्टमस-रातमा स्वर्गमा हुनुहुने परमेश्वर पिताले आफ्ना एकमात्र पुत्रको जन्मको सम्झनामा यस पृथ्वीमा भएको एउटा टुहुरा बालकलाई निराश तुल्याउन नचाहनु साँच्ची नै अचम्मको कुरा होइन। निश्चय, बेथलेहेममा जन्मनुभएको मुक्तिदातालाई सम्झेर उहाँले प्रेमको साथ बिरालोको यस सेतो बच्चालाई पाइला-पाइलामा डोर्याउँदै यहाँ ल्याउनुभएको हो। एकछिनका लागि दानिएलका बुवाले दूध दुहुने काम रोक्नुभयो र आफ्नो सानो छोरोलाई देखाएको दयाको लागि परमेश्वरलाई धन्यवाद चढाउनुभयो।

थोरै समयपछि अनिता भान्सा-कोठामा खाजा खान देखा परिन्, अनि दानिएललाई सुत्दा लाउने लुगामा र ओभरकोट लगाएर एउटा सेतो बिरालोको बच्चालाई हेरिरहेको देखेर एकछिन छक्क परेर उभियन्। जब तिनले केही सोध्नै आटेकी थियन्, तब दानिएलले आफ्नो आँला ओठमा लगेर तिनलाई नसोध्ने, चुप लाग्ने इसारा गर्‍यो; किनकि बिरालोको बच्चा बिउँझ्ला भन्ने उसलाई खूब डर थियो। त्यसपछि ऊ आँलाले टेकेर तिनीकहाँ गयो र तिनलाई तानेर कुर्सीमा बसाल्यो। तिनको घुँडामाथि चढेर उसले त्यो अचम्मको सम्पूर्ण घटना तिनको कानमा खुस-खुस गर्दै बतायो। यो कुरा बुझ्न अनितालाई गाह्रो भएन। यस्तो निखुर सेतो बिरालोको बच्चा त पक्का पनि सोझै स्वर्गबाटै खसेको हुनुपर्छ - तिनले विश्वास गरिन्। तिनी भुइँमा बसिन्, दानिएल र बिरालोको बच्चालाई काखमा सोहोरिन्। अनि आधा

घण्टा जति पछि हजुरआमाले उनीहरूलाई त्यस ठाउँमा भेट्टाउनुभयो, जब उहाँले एक कप कफी टेबिलमाथि बाफ चलिरहेको होला भन्तान्दै लिन आउनुभयो ।

४

झगडा शुरु हुन्छ

यतिखेर उठ्ने बेला नभइदिएको भए हुन्थ्यो भन्ने आश गर्दै लुसियान् आफ्नो ठूलो भुवादार सिरकमनि बसिरहयो । उसको ओछ्यान एकदमै न्यानो थियो र बाहिरको हावा एकदमै चिसो थियो । उसले हाय गर्‍यो र फेरि सिरकमुनि गुडुल्को पस्‍यो ।

‘लुसियान्!’ उसकी आमाको स्वर रिसले राँको भएको सुनिन्थ्यो, र लुसियान् हतार-हतार फुत्रुक्क ओर्लियो । यो तेस्रो चोटि थियो, उनले उसलाई बोलाएकी, तर ऊ भने नसुनेझैं गरेर बसिरहेको थियो । अहिले भए पनि ऊ उठेर समयमा स्कूलमा पुग्न सक्थ्यो, तर दूध दुहुने फुर्सद उसलाई हुँदैनथ्यो । उसले दूध दुहेन भने उसकी आमाले त्यो गर्नुपर्थ्यो; अनि यी दिनहरूमा प्रायः उनले दूध दुहुने गर्थिन् ।

‘अरू केटाहरूले त उनीहरू स्कूल जानुअघि दूध दुहुनुपर्दैन,’ कोटको टाँक लगाउँदै लुसियान् गुनगुनायो; ‘अनि आफ्नो बुवा नभएको हुनाले मैले किन जहिले पनि अरूहरूले भन्दा धेरै काम गर्नुपर्छ; त्यो मलाई ठीक लाग्दैन ।’ ठुस्स पर्दै र सन्कँदै ऊ तल गयो र आफ्नो पाउरोटी र कफी

गम्-गम् खान थ्याच्च बस्यो । उसले आधाआधि पुस्याउँदा उसकी आमा गाईगोठबाट भित्र आइन् ।

‘लुसियान्, ’ उनी कड़ा स्वरमा बोलिन्; ‘मैले तिमीलाई बोलाउँदा तिमी किन उट्दैनौ हँ ? दिनदिनै यस्तै हुन्छ वा: ! तिमी कहिल्यै पनि मलाई बिहान-बिहान सघाउँदैनौ । तिम्री दिदी बिहान सबैरै उट्छिन् र केही किचकिच नगरीकन काममा निस्की जान्छिन् । मलाई थाहा छ, अरू केटाहरूका त बुवाहरू छन्, तर हामीसँग जम्मा तीनटा मात्रै गाई छन्, र त्यति पनि भएन भने हामी कसरी बाँच्न सक्छौं ? तिमी अब त एउटा लाठे, बलमत्त केटो हौ नि; र यसरी बिहानको काम सबै मलाई छोड्नु त तिमीलाई लाज लाग्नुपर्नेथियो ।’

लुसियान्ले कालो मुख लगायो । ‘म बेलुका काम गर्छु, ’ उसले रुन्चे स्वर लगायो; ‘म कहिल्यै खेल्ने समय पाउँदिनँ । मैले दाउरा ल्याउनुपर्छ; अनि घरमा पुग्न अरूको भन्दा मेरै बाटो लामो र बढी उकालो छ । तपाईंको लागि म घाँस, पराल आदि ल्याउँछु, र शनिबार-शनिबार म गोबर सोहोरेर फाल्छु ।’

उसकी आमाले हाच्छ्यूँ गरीन् । ‘तिमी स्कूलबाट आउँदा नआउँदा म यी सबै त प्रायः गरिसकेकी हुन्छु, ’ उनले जवाफ दिइन्; ‘मलाई थाहा छ, हिउँदमा अरू केटाकेटीहरूलाई जतिकै तिमीलाई फुर्सदै हुँदैन, अनि म सकभर काम गर्छु । तर यो बिहान-बिहान दूध दुहुने कामले त मेरो ज्यान नै लिन लागिसक्यो । अब त यो काम गर्न तिमी लाठे भइसक्यौ, र भोलिदेखि तिमी ठीक समयमै उठ्नुपर्छ । अब झटपट गरिहाल, नत्र स्कूल जान तिमीलाई ढिलो होला ।’

लुसियान् आफ्नो कोटभित्र करबलले पस्यो र टुस्स परेर जान्छु भन्दै हिँड्यो । उसले आफ्नो हिउँमाथि हाँकिने काठे चिप्लेटी-गाडा झट्ट लिएर सुइँय्य यस शिताम्मे बिहानको अँध्यारोमा पस्यो । चिप्लेटी-गाडाका फलामे पाताहरूको मसिनो आवाजबाहेक झिसमिसे उज्यालोभन्दा अघि संसार एकदम चकमन्न थियो । उज्योलो खस्न लागेको प्रातःकाल आउँदैछ भन्ने सूचना दिन सारा संसारले एकछिन आफ्नो सास थुनेछ । अरू दिनहरूमा लुसियान् प्रकृतिको यस अद्भुत दृश्यले निक्कै प्रभावित हुन्थ्यो, तर आज उसले यस विषयमा सोच्न सकेन; किनकि ऊ रिसले चुर भएको थियो । ‘यो

त साहै चित्तै नबुझ्दो कुरा हो, ' ऊ गुनगुनायो; ' सबैजना मेरो विरोधमा छन् - मैले आफ्ना पाठहरू राम्ररी नगरेकोमा मेरो गल्ती छैन नि; मैले घरमा जहिले पनि काम गरिरहनुपर्छ। आज रट्ने काम छ र मलाई लाग्छ, फेरि पनि म पुच्छरमा पर्नेछु, अनि त्यो देखावटी अनिता बर्नियर नै पहिली हुन्छे होला। अँ, मलाई थाहा छ, उसले स्कूल जानुअगाडि गाई दुहुनुपर्दैन, ... ओ, अहो ... !'

उसले चिप्लेटी-गाडा रोक्न खोज्यो, तर यतिखेर ढिलो भइसकेको थियो; ऊ दोबाटोनेर पुगिसकेको थियो र आफ्नो रन्धनमा ऊ यति डुबेको थियो कि ऊ कहाँ जाँदैछु भन्नेसम्म उसले याद गरेकै थिएन। सोझै लगेर उसले अनिताको चिप्लेटी-गाडाको एकापट्टि ढ्याम्म ठक्कर दिएको थियो, र तिनी फुत्त झट्किएर नालाभिन्न हुत्तिइन्। आँखाले नहेरी उसले चिप्लेटी-गाडा चलाएको थियो; लुसियान्को अनुहार लाजले कालोनीलो भयो र उसलाई साँच्चिकै दुःख लाग्यो। अनितालाई सहायता गर्न उसले आफ्नो चिप्लेटी-गाडा रोकेर फुत्त उफ्रियो; तर अनिता अगाडि उठिसकेकी थिइन्। तिनी पहिलेदेखि नै लुसियान्लाई त्यति साह्रो मन पराउँदिनथिन्, तर अब तिनी रिसले थर्र काँपेकी थिइन्। आफ्नो कम्मरसम्म हिउँमा गाडिएको अवस्थामा तिनी आफ्ना आँखा रातोपिरो पाउँदै ऊतिर एकडिठ लगाइन्। 'तँ लम्फू ढ्याके गधा!' झण्डै रूँदै तिनी चिच्याइन्; 'तँ कहाँ जाँदैछस्, त्यति पनि हेर्न सक्दैनस्? मेरो किताब हेर त - मेरो सब काम खतम भयो र किताब च्यातियो। म स्कूल-मास्टरलाई भनिदिन्छु, यो सब तेरो गल्ती हो।'

लुसियान्, जसले कहिल्यै आफ्नो रिस थाम्न सक्दैनथ्यो, एकैछिनमै रन्क्यो। 'ठिककै छ!' ऊ पनि चिच्यायो; 'यसरी रिसाउनु खाँचै छैन; मैले जानी-जानीकन यो गरेको पनि त होइन। जसले पनि विचार गर्न सक्छ - तिम्रो पुरानो अभ्यास-कापी च्यालुभन्दा त मैले तिम्रीलाई नै माथै होला। यसले तिम्रो नम्बर घटेर जाँदैन क्यारे। म त हिँडें।' ऊ उफ्रेर आफ्नो चिप्लेटी-गाडामाथि चढ्यो, र सुइँय्य ठीक समयमा स्कूल आइपुग्यो। भित्र-भित्रै यस कुराले ऊ दुःखित थियो, तर उसको व्यवहारचाहिँ कहिल्यै सठीक हुँदैनथ्यो भने उसले भर्खर जे गरेको थियो, त्यो बिर्सन खोज्यो। 'ऊ एकलै हिउँबाट बाहिर निस्केर आउन सक्छे,' लुसियान् गुनगुनायो; 'अनि मेरो

विचारमा, उसलाई सहायता गर्न उसले मलाई दिँदैनथी। अहो धन्य हो, म समयमै स्कूलमा आइपुगें; म यो हप्ता दुई चोटि ढिलो भइसकें।’

तर त्यस हिउँको रासबाट बाहिर निस्कनुचाहिँ भित्र पर्नुभन्दा कता हो कता फरक कुरा थियो; अनि विचरा अनिताले खूब समस्या पाएकी थिइन्। जब तिनी जसोतसो हिउँबाट बाहिर निस्केर आउन र आफ्ना किताबहरू बटुल्न सफल भइन्, तब उनी रोएकी थिइन् – धक्का र चिसोले अनि घुँडाको घाउले गर्दा, तर सबभन्दा बढी आफ्नो रिसले गर्दा तिनी रोएकी थिइन्। अनि जब तिनी पन्ध्र मिनेटपछाडि बिस्तारै अघि बढ्दै स्कूलभित्र छिरिन्, त्यतिखेर तिनका आँखा राता थिए, र तिनको नाक नीलो थियो, र विचरा, तिनका चोट लागेका हात र घुँडाहरूबाट रगत बगिरहेको थियो। आफ्ना च्यातिएका चिसा किताबहरूसित उभिँदा तिनी कति टिठलाग्दी थिइन्।

‘अनिता,’ एकदम वास्ता राख्दै स्कूल-मास्टर बोले; ‘तिमीलाई के भयो, नानी?’ कुरा भनूँ कि नभनूँ भन्ने परीक्षासँग केही क्षण अनिता एकदम जुधिन्, तर लुसियान् गजक्क परेर र ढक्क भएर आफ्नो कुर्सीमा बसिरहेको देखेपछि तिनले सहन सकिदैनथिन्। ‘यो लुसियान्ले गरेको हो,’ तिनी रिसले रन्किँदै बम्किइन्; ‘उसैले मलाई एउटा नालीमा घचेटिदियो; त्यसपछि मलाई छाडेर ऊ भाग्यो। म हिउँले भरिएको नालीबाट बाहिर निस्कनै सकिनँ।’ तिनले आफ्नो हातले आँखाहरू छोपिन्, र फेरि रुन शुरु गरिन्। तिनी कति नराम्रोसँग कामेकी थिइन्, र ओहो, त्यस्तै रिसाएकी पनि। कक्षामा सबै नै तिनीप्रति दुःखित भए र लुसियान्सँग रिसाए, जसले लाजले आफ्नो टाउको निहुराएको थियो र साँच्चै नै उदास भएको देखिन्थ्यो।

यस्तो निर्दयी व्यवहार गरेकोमा स्कूल-मास्टरले लुसियान्लाई बाँसको छडीले सास्ती दिए। यसले अनितालाई प्रसन्न तुल्यायो र तिनलाई राम्रो लाग्यो। त्यसपछि नम्बर सुनाइयो र अनिता प्रथम भइन् र तिनलाई झन् राम्रो लाग्यो। लुसियान् भने पुच्छरमा पर्यो, र उसलाई स्कूल सकिएपछि अझ बसेर थप काम गर्न दिइयो। यसकारण बिहानी कक्षाभरि र खाना खाने बेलासम्म ऊ अरू विद्यार्थीहरूसँग बस्यो, अनि दिउँसोको कक्षाको लागि फर्केर आयो। तर जब अरू भने गइसकेका थिए, तब ऊ एकलै भएर अझै बस्नुपर्यो। दिनभरि उसको हृदयमा ठूलो रिस, घृणा र दुष्ट विचारहरू बढ्दै

गएका थिए। उसको रिस पड्किनै लागेको सम्म बढिरहेको थियो। अन्तमा उसलाई स्कूलबाट छुट्टी दिइयो, अनि आफ्नो चिप्लेटी-गाडा आफ्नो पछाडि एउटा डोरीमा तान्दै ऊ बिस्तारै माथि घरतिर लाग्यो। यो कस्तो विरक्त दिन थियो! बिहानै उसकी आमा पनि ऊसँग सन्केकी थिइन्, स्कूलमा अनिताले उसका सब नालीबेली बताइदिएकी थिइन्, र स्कूल-मास्टरले बेतको छडीले उसलाई चुटे, अनि ऊ पुच्छरमा परेको थियो। के कहीं कुनै केटासित यस्तो नराम्रो व्यवहार गरिएको थियो र?

यस बेलुकी बारीहरूमा परेका छाया अचम्मलाग्दा, गाढा नीला देखिन्थे। माथि-माथि हिमालका टुप्पाहरू अझैसम्म घामले उज्याला थिए; गज्याडमज्याड परेका बादलका टुक्राहरू तिनीहरूमा तेर्सिरहेका थिए। हिमालहरूका मौनताले मानौं आफ्ना हात फिँजाएर लुसियानुलाई अँगालो हालेको थियो; किनकि केटाकेटीहरू र प्रकृतिको बीचमा नजिकको सम्बन्ध हुँदो रहेछ। रिसाहा र अशान्तिमा परेका केटाकेटीहरूको बिग्रिएको मनलाई निको पार्न कहिलेकहीं प्रकृतिको मौनताले मानिसका शब्दहरूले भन्दा ठूलो काम गर्न सक्छ। यसैले मन लागी-नलागी डाँडातिर चढ्दा लुसियानुको डरलाग्दो रिस एक खालको नरमाइलोपना र छटपटीमा परिवर्तन हुन थाल्यो। यहाँ म एकलै छु भन्टानेर उसले आफ्ना हत्केलाले आँखाहरू छोप्यो र घुँक्क-घुँक्क रुन थाल्यो।

तर अचानक ऊ एकलै छैन भन्ने कुरा उसले थाहा पायो। किनकि ऊ फेरि त्यस दोबाटोमा आइपुगेको थियो, जहाँबाट बाटो छुट्टिन्थ्यो, अनि यहाँ एउटा सानो केटो हिउँमा उभिएर बडा ताजुप मान्दै उसलाई हेरिरहेको थियो – एउटा हँसिलो, गुलावी गाला भएको, उज्याला आँखा भएको एउटा केटो, जसको गोरे कपाल उसको भुत्ले टोपीबाट बाहिर जगल्टाजस्तै सुत्त निस्केको थियो, अनि जसको अनुहार राम्रो स्वास्थ्य र निश्चल मनले चम्किरहेको थियो। त्यो हिउँको एउटा पुतला बनाइरहनेचाहिँ दानिएल थियो। उसले भर्खरै मात्र त्यसको टाउको राखेको थियो र त्यसका आँखा मिलाइरहेको थियो। यति सुन्दर हिउँ-पुतला त दानिएलले कहिल्यै बनाएको थिएन, र यसलाई हेर्न उसले अनितालाई झटपट तानेर ल्याउनै आटेको थियो।

‘तिमी किन रुँदैछौ?’ दानिएलले सोध्यो।

‘म रोइरहेको छैन!’ लुसियानुले रिसाउँदै ओठे जवाफ दियो।

‘अहो, तिमी रोइरा छौ!’ दानिएलले जवाफ दियो; ‘अनि तिमी किन रोएको, मलाई थाहा छ; ... किनभने स्कूल-मास्टरले तिमीलाई बेतको छडीले चुटे; अनिताले हामीलाई भनेकी।’

निर्दयी भएर उसले त्यसो भनेको थिएन; किनकि ऊ प्रायः एउटा दयालु फुच्चे केटो थियो। तर लुसियान्ले अनितासँग यति नराम्रो व्यवहार देखाएको थियो, अनि त्यो सानो दानिको लागि सहन गाह्रो भयो। तत्कालै लुसियान् रिसले रनक्क भयो, र आफ्नो लात उठाएर दानिएलको हिउँ-पुतलालाई भुक्क हान्यो, र त्यसलाई भताभुङ्ग पारिदियो। तब दानिएल आफ्नो स्वर उचाल्यो र कुर्लिएर ठूलो आवाज निकाल्यो। गाईगोठबाट जाँदै गरेकी अनिताले एकैछिनमै के भएको रहेछ, सो देखिन्। एउटा जवान बाघझैं तिनी बाटोहुँदो बेतोड्सित तल लुसियान्माथि आइलागिन् र उसको अनुहारमै एक झापड लगाइन्। लुसियान्ले तिनलाई पिटाइ फर्काउन आफ्नो हात उठायो, तर अनिताको बुवा बर्नियरज्यू एउटा बाल्टी बोक्दै घरबाट निस्कनुभएको देखेर उसले नपिट्ने निर्णय लियो; किनकि हरेक कुरा उसकै विरोधमा थियो।

‘चम्चे - कुरौटी - लुती!’ लुसियान् चिच्यायो; ‘बच्ची! स्कूलमा आएर रुन्छे, त्यसरी?!’

‘तँ ठूलो लम्फू साँढे,’ अनिताले चिच्याएर पठाइन्; ‘मलाई त्यसरी नालीमा फालेर छोडी जाने! र अब विचरा दानिको हिउँ-पुतला लातले हानेको? उसले त तिमीलाई कहिल्यै कुनै खति गरेको छैन नि। किन तिमीले उसलाई छोड्दैनौ हँ? तिमीले बेतको छडी खाएकोमा म एकदम खुशी छु! यता आऊ, दानि; घर आऊ!’ रिसाउँदै तिनी बाटोमा उकालो लागिन्, दानि फुत्रुक-फुत्रुक तिनको पछि-पछि आइरहेको थियो। तर घरको ढोकाको सामु तिनी फर्केर हेरिन्, र टाढामा डाँडाहरूका पछाडि रातो आकाश याद गरिन्। त्यतिखेर तिनलाई अचानक बाइबलको एउटा खण्डको सम्झना आयो, जसको विषयमा तिनकी हजुरआमाले तिनलाई एक समयमा सिकाउनुभएको थियो, जसमा यस्तो लेखिएको छ: ‘घाम अस्ताउनुभन्दा पहिल्यै तिमीहरूको रिस मरोस्।’ अँ, त्यसो भए रिस मार्ने, क्षमा माग्ने समय अहिले नै थियो। लुसियान् अझै त्यही थियो। यसरी उसलाई पोल लगाउनु चाहिँ राम्रो कुरा थिएन। तिनी हिचकिचाइन्। तर

हुँदैन - तिनले भन्दा त उसले नचाहिँदो काम गरेको थियो। यस कुरामा लुसियान्ले पहिले क्षमा माग्नुपर्छ। तिनले उसलाई, मलाई क्षमा गरिदेऊ, भनिन् भने तिनी दोषी देखा पर्नेथिइन्, तर तिनी होइन, अलिकति पनि होइन, अहँ, ऊचाहिँ पूरा रूपले दोषी थियो। तिनी भित्र गइन् र पछिल्लिर ढ्याम्म ढोका लगाइन्।

चङ्कनले रन्थनिएको आफ्नो गाला लिएर र अघि भन्दा बढी राँकिएर लुसियान् बिस्तारै घरतिर गयो। तर हिँड्दै गर्दा उसले पुलुकक मास्तिर हेर्यो र एउटा गजबको कुरा देख्यो। बैजनी किनारा भएका बादलहरू उठेर उसको घरको पछाडिको पहाडलाई पूरा छोप्दैथिए; तर एक ठाउँमा ती बादल बिग्रिएका थिए र त्यस प्वालबाट लुसियान्ले सुनौला किरणले जगमगाएको हिउँको एक चुली देख्न सक्यो। हिउँदको घाम अस्ताउने दृश्यहरूसँग ऊ घुलमिल भएको थियो, तर आजको सुन्दरताले त लुसियान् सास ढक्क रोक्न बाध्य भयो, र उसले फेरि हेर्यो। अचानक यस स्वच्छ, ताजा जगमगाउने दृश्यले उसको रिसचाहिँ, त्यसमा जलिरहनु उचित छैन झैं एउटा झिजो कुरा, अँ एउटा काम नलाग्ने कुराजस्तो उसलाई लाग्न थाल्यो। कुराहरू मिलाएर सम्बन्ध फेरि जोड्नु कति राम्रो हुन्थ्यो! ऊ अहिले दौड्यो भने त अनितालाई भेट्टाउने समय रहेको थियो। तर हुँदैन, अनिता एउटी देखावटी त थिइन्, र ऊ आएर माफ माग्न खोज्दा शायद तिनले वास्तै गर्दिनन् होलिन्। अनि एउटी जाबो केटीसित उसले के माफ माग्नु छ र?

यसरी क्षमा गर्नुमा कोही पनि पहिलो नभएको हुनाले झगडा शुरु भयो - एउटा यस्तो नराम्रो झगडा, जोचाहिँ धेरै पछिसम्म रहिरहनेथियो र जसले तिनीहरू दुवैलाई ठूलो अशान्ति ल्याउने भारी बोकाउनेथियो। जसै, लुसियान् त्यहाँ विचार गर्दै उभिरहेको थियो, त्यो खाली प्वालमा एउटा बादल हुत्तिएर आयो, र जगमगाउँदो पहाडको टाकुरा दृश्यबाट विलीन भयो।

५

दुर्घटना

अनिताको जन्म-दिन मार्चमा थियो। अनि दानिएलले यसको लागि हसौं पहिलेदेखि नै योजनाहरू बनायो; किनकि उपहार दिनुदेखि जति दानिएललाई अरू कुनै कुराले आनन्द दिँदैनथ्यो। कसै-कसैको विचारमा, उसका उपहारहरू त्यति गहकिला हुँदैनथिए, तर सानो दानिको दृष्टिमा ती अति राम्रा थिए। कसैले ती नदेखोस् भनेर उसले ती दाउरा राख्न भनेर बनाइएको दराजभित्र राख्यो; अनितालाई तिनी कहिल्यै त्यहाँ जानु हुन्न भन्ने थाहा थियो र तिनले त्यो चुल्होमा बाल्ने दाउराका चोइटाहरूले भरिएको बहाना गरिन्।

अघि नै यस दराजभित्र एक-एकमा फरक-फरक रङ्ग लगाइएको र लहरमा मिलाएर राखिएको, गोब्रे-सल्लाका फलहरूले बनिएको एउटा खेलौना-परिवार थियो। बाउ-सल्ला रातो थियो भने आमा-सल्ला हरियो थिई, र स-साना, चहकिलो पहेंलो रङ्गले पोतिएका पाँचओटा गोब्रे-सल्लाका फलहरू पनि थिए; तिनको साथमा दानिएलले कोरेको एउटा सुन्दर चित्र थियो, जसमा पेक्यरेती नाम गरेको, हल्का खैरो रङ्गको गाई, झण्डै त्योजत्रै बडे-बडे नीला कुटकी फूलहरूले भरिएको खर्कमा चरिरहेको थियो। त्यहाँ एउटा स्वच्छ, सेतो बगरको ढुङ्गा र गोरुको पुच्छरका रौंले बाटेर

बनाइएको एउटा सानो चुरा पनि थियो। अनि कहिलेकहीं एउटा चकलेट पनि त्यहाँ हुन्थ्यो, तर त्यो धेरै बेरसम्म रहिँदैनथ्यो; किनभने दानिएललाई चकलेट-कुड्का यति साह्रै मन पर्थ्यो कि एक-दुई दिनभित्र ऊ आफैले त्यसलाई खाइहाल्थ्यो।

तर अब त्यो विशेष दिन आइपुग्नै लागेको थियो। भोलिपल्ट अनिताको जन्म-दिन थियो। दानिएलको खुम्बुङ्ग परेको टाउको यही कुराले टन्न भरिएको थियो र अनिता स्कूल गइसक्नेबित्तिकै दानिएलले आफ्नो योजना हजुरआमालाई बताइदियो। जब उहाँको सानो, जेठो नाती सिँढी चढेर उहाँकहाँ आयो र आफ्नो कुम उहाँको घुँडामा अड्यायो, त्यतिखेर बसन्ते घाममा बरण्डामा बसेर उहाँले टुक्की-फूलका पातहरू बेलुकीको सुरुवामा हाल्न मसिनो काटिरहनुभएको थियो।

‘बज्यै,’ दानिएलले ठूलो स्वरले भन्यो; ‘अनिताको जन्म-दिनको लागि सोल्डानेला र लसुन-फूलहरू टिप्न म माथि डाँडामा जाँदैछु है, जहाँ हिउँ भर्खरै पगलेको छ। भोलि-बिहानै म ती फूल मेरा सब उपहारहरूसँगै खाजाको छेउमा टेबुलमाथि राख्नेछु।’ उसको हजुरआमा, जसले उसलाई आफ्नो वरिपरि देख्न पाउनुभएन भने त्यो निको मान्नुहुन्नथ्यो, उहाँले शङ्कालु दृष्टिले उसलाई हेर्नुभयो। ‘तिमी एकलै माथि पहाडमा जान सक्दैनौ; तिमी अझै सानो छौ,’ उहाँले जवाफ दिनुभयो; ‘भिराला जग्गाहरू चिप्ता छन् र हिउँका थुप्राहरू पार हुँदा कहीं तिमी तल खस्नेछौ।’ ‘क्लाउस मसँगै गइहाल्छ नि,’ दानिएलले उत्सुकतासाथ भन्यो। हजुरआमा खिसिक्क हाँस्नुभयो। ‘उसले तिमीलाई खूब सघाउँछ, है?’ उहाँले जवाफ दिनुभयो र एउटा सानो चीत्कार निकाल्नुभयो; किनभने क्लाउस अलिकति पनि जनाउ नदिईकनै उहाँको काखमा झम्टेर लुट्टुपुट्टु गर्न थालेको थियो र उसको सेतो टाउको उहाँमाथि छुनुमुनु गर्दै मायालाग्दोसँग घुरघुर गरिरहेको थियो।

‘हामीले उसैको कुरा गरिरहेको क्लाउसले थाहा पायो,’ दानिएलले भन्यो; ‘उसलाई सबै कुरा थाहा छ; अनि माथि डाँडामा जाँदा उसले मेरो हेरचाह गर्नेछ भनेर तपाईंलाई बताउँदैछ।’ उसले आफ्नो बिरालोको बच्चालाई दुई हातले ढाडको वरिपरि समातेर उठायो, हजुरआमालाई म्वाइँ खायो र बरण्डाको सिँढीबाट ढक-ढक गर्दै एउटा मीठो गीत गाउँदै तल ओर्ल्यो। कट्याक-कट्याक! उसका काँटीवाल जुत्ताहरू बज्न थाले र

घरदेखि हिँड्दा उसको उचालेको स्वर स्पष्ट गरी गुञ्ज्यो। टाढा पुगेर ऊ दृश्यबाट नहराउन्जेल उसलाई हेर्न उसकी हजुरआमाले आफ्ना धमिला, वृद्ध आँखा तन्काउनुभयो; त्यसपछि उहाँले लामो सास फेर्नुभयो र आफ्नो टुक्की-फूलहरू काट्ने काममा लागिरेहुनुभयो। दानि निकै ठूलो र आफ्नै खुट्टामा उभिने भइसकेको थियो। अब चाँडै शिशु-कक्षामा उसको पढाइ शुरु हुनेवाला थियो। अब त ऊ बालक होइन।

दानिएल फिटिक-फिटिक गर्दै छोटो पाइलामा भिरालोतिर चढ्यो र क्लाउस उसको पछि-पछि खूब होशियार गर्दै हिँड्यो; किनकि त्यो ख्रीष्टमसमा जन्मिएको बिरालोको बच्चा भए तापनि त्यो हिउँमा खुट्टा टेक्न रुचाउँदैनथ्यो। यो एउटा बसन्तको रमाइलो दिन थियो। पहाडहरूहुँदो हिउँले ढाकिएका भीर परेका जग्गाहरूमा हिउँ पग्लन थालेको थियो। बेंसीमा खोलाका छेउमा भएका चौरहरू अघि नै हरिया भइसकेका थिए, अनि त्यहाँ गाईहरू चरिरहेका थिए। एउटा मैदान पार गरेर होचो ढुङ्गे पर्खालमा नपुगेसम्म क्लाउसले आफ्नो बाटो बिस्तारै र होशियारीसाथ छान्दैरह्यो। पर्खालको अर्कोपट्टि भने तल कुलुल्ल बगिरहेको एउटा खोलासम्म अति गहिरो, भीरैभीर परेको खोच थियो। गर्मी याममा चट्टानहरू चारैतिर जङ्गली फूलहरू फुलिरहेको एउटा सुन्दर बगैँचाजस्तो हुन्थे, तर अहिले ती रूखा र खैरा देखिन्थे। क्लाउस पर्खालमाथि बस्यो र आफ्नो भुल्ला घाममा टकटकायो। त्यसपछि उसले आफ्नो पूरै जीउ नुहाउन थाल्यो, यो अनावश्यक थियो; किनभने ऊ अगाडि हिउँजस्तै बिलकुल सेतो भइसकेको थियो।

दानिएल एउटा पहेंलो पाटोदेखि अर्को पहेंलो पाटोसम्म फूलहरू जम्मा पाउँदा बरालियो। हल्का उज्याला बैजनी लसुन-फूलहरू र चम्किला प्रिमला-फूलहरूले गर्दा जमिन कति उज्वल थियो; खोलाका घम्तीघुम्तीहुँदै ती अति सुन्दर फूलहरू टाढासम्म घाँसमा फैलिएर सानो गुलाबी गोरेटाहरूजस्तै देखिन्थे। दानिएलले यी फूलहरू अति मन पराउँथ्यो, तर सबभन्दा मन पराएको फूलचाहिँ सोल्डानेलाहरू थिए। ती कलिला फूल हिउँ कहिले पगलेला भनेर सम्म पर्खेनन्, तर सोझै हिउँका थुप्राहरूका जमेका कुनाबाट धकेल्थे। तिनहरूका कमला डाँठहरू बरफले घेरिएका

हुन्थे। तिनीहरूका उज्ज्वल बैजनी फूलहरू झुम्के घण्टीहरूझैं तलतिर झुण्डिएका हुन्थे।

दानिएलले सब सुन्दर कुराहरूलाई मन पराउँथ्यो। यसैले यी फूलहरूको मैदानमा उसको खुशी चरमसीमामा पुगेको थियो। घाम ऊमाथि चम्कियो र वरिपरि फूलहरू ऊसँग मुस्कुराए। दानिएलले हिउँमनि ओडारहरूमा बस्ने साना वन-झाँक्रीहरूको बारेमा कथा बनाएर आफैलाई सुनायो। तिनीहरूका दाहीहरू सेता र तिनीहरूका टोपी राता हुन्थे रे। तिनीहरू उपद्रव गर्न अति सिपालु थिए, अनि कहिलेकहीं, कसैले नदेख्ने गरी तिनीहरू बाहिर आउँथे र सोल्डानेलाका घण्टीहरूमा झुण्ड्याएर पिङ्ग खेलिहाल्थे अरे; अनिताले त यसै भनेकी थिइन्। यसैले ऊ औँलाले टेकेर हरेक नयाँ सोल्डानेलाको झुप्पानेर गयो, र तिनीहरूका झुकेका टुप्पाहरूमा आफ्ना आँखा अड्याएर उसले हेरिरह्यो। त्यही भएर उसकै छेवैमा नआइसम्म उसले आफूतिर आइरहेका पाइलाहरूको ध्वनि सुन्दैनथ्यो; तब मात्रै उसले अलिक झस्कँदै पुलुकक आँखा उठाएर हेर्यो।

आफ्नो अनुहारमा नमीठो हेराइ लिएर र आफ्ना आँखामा विजयको एउटा अनौठो झल्का लिएर लुसियान् उसको पछाडि छेवैमा खडा थियो। दानिएलले आपत पर्दा चिच्याएको र अनिता आएर उसलाई चड्कन दिएको कुरा लुसियान्ले बिर्सको थिएन। त्यस दिनदेखि उसले केही ईख फेर्ने मौका खोज्यो; अनि जब उसले दानिएलको सानो आकृति हरियो खर्कमा एकलै उभिरहेको देख्यो, तब ऊ त्यस ठाउँतिर हतारिएको थियो। निश्चय यस्तो सानो बालकलाई उसले केही हानि गर्नु हुँदैनथियो, तर यसलाई जिस्क्याउनु, गिजाउनु र रिस उठाउनु, यसलाई कुरा लगाएको पैँचो फर्काउनु मजै हुनेथियो। कम्तीमा यसका फूलहरू उसले खोसेर लिन सक्थ्यो।

‘कसको लागि तिमीले यी फूलहरू टिपिरहेको?’ लुसियान्ले बुझ्न खोज्यो। ‘अनिताको लागि,’ दानिएलले कड्किएर जवाफ दियो। लुसियान्ले यस्तो जवाफ मन पराउँदैन होला भन्ने उसको मनमा लागेको थियो, तर उसलाई डर लागे पनि उसले सधैं साँचो बोल्नुपर्छ भन्ने कुरा अनिताले उसलाई सिकाएकी थिइन्। लुसियान् डरलागदोसँग हाँस्यो। ‘म अनितालाई अलिकति पनि मन पराउँदिनँ,’ उसले प्रकट गर्यो; ‘ऊ अति

घमण्डी, कसैसँग नमिल्ने देखावटी हो। तर स्कूलमा त उसको कुनै भरोसा छैन; ऊ भन्दा त शिशु-कक्षाका भुराहरू नै हिसाब गर्नुमा कता हो कता असल! उसलाई त उसका गाईहरूलाई जति ज्ञान पनि छैन। यी फूलहरू मलाई देऊ; उसले यी पाउँदैन।’

उसको कुराले दानिएल यस्तो तस्यो कि ऊ एकदम कालो भयो र यी फूलहरू आफ्नो पछाडि लुकाइराख्यो। कसरी कसले अनितालाई मन नपराउन सक्थ्यो र? - अनिता, जो अति सुन्दरी थिइन्, जो एकदम असल, एकदम चलाख र एकदम बुद्धिमति थिइन्। दानिएल, जसले डाहा भनेको के हो, जानेको थिएन, उसले यो बुझ्न सकेन। ‘तिमीले यी लिन पाउँदैनौ;’ आफ्ना साना हातहरूले फूलको झुप्पा बलियोसँग पक्रँदै दानिएलले भन्यो: ‘यिनीहरू मेरा हुन्!’ ‘म तेरा फूल लान्छु, लान्छु,’ लुसियान्ले जवाफ दियो; ‘तिमी केवल एउटा बच्चा हौ; तिमी मसँग जुध्न सक्दैनौ। मलाई जे मन लाग्छ, तिमीसित त्यही गर्छु। तिमी एउटा सानो कुरौटे हौ, र म तिमीलाई त्यसको पैँचो तिर्नेछु।’

उसले जबरजस्ती दानिएलका हातको पकडबाट फूलको झुप्पा खोस्यो र त्यसलाई भुइँमा हुत्‍यायो, र त्यसलाई कुल्चीमिल्ची गर्‍यो। धुजा-धुजा भएका सोल्डानेलाहरू र छिया-छिया भएका लसुन-फूलहरूमा दानिएलले एकपलक त आँखा पल्टाएर हेर्‍यो; त्यसपछि ठूलो गर्जन दिँदै ऊ बम्कियो। रमाइलो मानेर पूरै दिउँसोभरि नै उसले यी फूलहरू जम्मा गर्दै बिताएको थियो र अहिले यो सब बेकार भयो। तब ऊ लुसियान्तिर झम्ट्यो र आफ्ना साना मुक्काहरूले उसलाई पिट्न लाग्यो। ‘म मेरो ड्याडीलाई भनिदिन्छु,’ ऊ चिच्यायो; ‘म सोझै घर जान्छु र उत्तिखेर उहाँलाई भनिदिन्छु, र उहाँ तिम्रो घरमा आउनुहुन्छ, र उहाँले तिमीलाई पिट्नुहुन्छ। तिमी एउटा दयामाया नभएको, दुष्ट केटो हौ!’

अब यो त लुसियान्ले नचाहेको सबभन्दा नराम्रो कुरा थियो; किनकि अरू डरत्रास देखाउनेहरूजस्तै ऊ काँतर थियो, अनि दानिएलको बुवासँग डराउँथ्यो। दानिका बुवा दैत्यजस्तै अग्लोमा अग्लो र बलियोमा बलियो हुनुहुन्थ्यो। उहाँको छोरालाई गरेको कुनै नराम्रो व्यवहारले उहाँलाई पक्कै पनि रिसले राँकोजस्तो तुल्याउनेथियो। लुसियान्ले दानिएलका मुक्का रोक्न उसका नाडी बलियो गरी समात्‍यो। यो सानो केटोलाई उसको बुवालार्इ

यो कुरा भन्नुदेखि कसरी रोक्न सकिन्छ भनेर उसले चउरको यताउता हेर्यो। अचानक पर्खालमा घाम तापिरहेको क्लाउसमाथि लुसियान्का आँखा अङ्घ्याए र तत्कालै उसलाई एउटा जुक्ति आयो। उसले दानिएललाई पर हुत्यायो र छिटो-छिटो भीरैभीर परेको खोचतिर हिँड्यो; र दानिएलले चाहिँ, उसलाई दुःख दिने उसलाई छोडेर गयो भन्ने विचार गर्दै आफ्नो हत्केलाको पछाडिको भागले आँसुहरू पुछ्न र सकेसम्म छिटो-छिटो नयाँ फूलहरू टिप्न थाल्यो। लुसियान् भए-नभए पनि अनिताको जन्म-दिनको लागि टेबुल सुन्दर र सानदार हुनैपर्थ्यो।

एक्कासि लुसियान्को स्वर चउरको पल्लोपट्टिबाट रन्कँदै आयो। दानिएलले झट्टै हेर्यो, र उसले जे देख्यो, त्यसले उसलाई एकैछिनको लागि बेहोश तुल्यायो। क्लाउसलाई घाँटीमा तुन्दुङ्ग पारेर लुसियान् आफ्नो हात पसारीकन पर्खालको छेउमा उभिरहेको थियो - त्यसलाई भीरैभीर परेको खोचको अँध्यारो पहरादेखि बाहिर बरफ पग्लिएको थुप्रै पानीले भरिएको खोलामाथि उठाइरहेको थियो, जो धेरै तल गहिरोमा वेगसित बगिरहेको थियो।

‘तिमी एक सासमा यहाँ नआएदेखि र आफ्नो बुवालाई यो कुरा लगाउँदिनँ भनेर प्रतिज्ञा नगरेदेखि म तिम्रो बिरालोको बच्चा यस पहराबाट तल खसालिदिन्छु,’ लुसियान्ले धम्की दियो। दानिएल अन्धाधुन्द दौडिन थाल्यो; हिउँका थुप्राहरूहुँदो जाँदा ऊ खूब चिप्लिँदैथियो; किनकि उसका खुट्टाहरू काँपिरहेका थिए; यसैले ऊ छिटो-छिटो दौड्न सकेन। सहाराविहीन क्लाउस उर्लिरहेको खैरो पानीमा बगिरहेको छ भन्ने चिन्तनले गर्दा उसलाई यस्तो त्रासले छोप्यो कि उसको ओठमुखै सुक्यो र उसले चिच्याउन सकेन। उसलाई यति मात्र थाहा थियो: ‘म सकभर छिटो त्यहाँ पुगनुपर्छ र त्यस दुष्ट केटोको पकडबाट मेरो बिरालोको बच्चा खोसेर लिनुपर्छ’; उसले कहिल्यै, अँ कहिले पनि, यसलाई फेरि त्यसको हातमा पर्न दिनेथिएन।

अब यहाँ हामीलाई यो कुरा पहिले याद दिलाऔँ - क्लाउसलाई खसाल्नुचाहिँ लुसियान्को अभिप्राय रत्तीभर पनि थिएन। ऊ रूखो थियो र अरूलाई डर देखाउँथ्यो, तर ऊ एउटा हत्यारा त थिएन। तर क्लाउस घाँटीमै झुण्ड्याए राखिराख्न कहाँ मान्थ्यो र? एकछिनपछि उसले झटपटाउन र खुट्टा बेसरी चलाउन थाल्यो। लुसियान्ले त्यसलाई हटपट छोड्दै भन्ने थाहा

पाएपछि त्यसले झन् जोडसँग मच्चेर चलन थाल्यो । अन्तमा आकुल-व्याकुल भएर क्याउसले अघि कहिल्यै नगरेको कुरा गर्‍यो; त्यसले आफ्नो अगाडिको पन्जा उठाएर लुसियानलाई गहिरोसँग कोतरिदियो । तब लुसियान्, जसले दानिएललाई चिप्ने लड्दै र उठेर अघि बढ्दै गरेको हेरिरहेको थियो, झसङ्ग भयो र क्लाउसलाई छोडिदियो । क्लाउस खोचको पहरादेखि एउटा ढुङ्गाझैं तल खस्दैथियो, जब दानिएलचाहिँ डरले पहेंलो र आँखाभरि आँसु पाउँदा पर्खालनेर आइपुग्यो । एकछिन पनि दानिएल हिचकिचाएन । पासोमा परेको कुनै सानो आत्तिको प्राणीले झैं उसले एउटा चीत्कार फ्याँक्यो र घुईकिएर लुसियान्को सामु त्यो होचो पर्खाल हतारसित पार गरिसक्यो, जो भर्खरै आफैले गरेको ठूलो भूलले गर्दा केही क्षणको लागि अक्क न बक्क भएको थियो । यसैले उसले दानिएललाई च्याप्प समातेर तान्न पाएन ।

तब सबै कुरा एकैक्षणभित्र भयो । क्लाउस पानीभित्र खसेको थिएन । ऊ उठिरहेको पहराको डिलमा टाँसिएको थियो र त्यहाँ मायालागदो गरी म्याउँ-म्याउँ गर्दै झुण्डिरहेको थियो । एउटा ठूलो केटाले त त्यसकहाँ सजिलै पुग्न सक्थ्यो र हात लम्काएर बलैतलै त्यसलाई माथि तानेर फिर्ता ल्याउन सक्थ्यो । तर दानिएल पाँच वर्षको मात्रै थियो । त्यस चट्टानको सतह चिसो थियो र दानिएल आफ्नो बिरालोको बच्चाको पुगेको मात्रै थियो, तब उसका खुट्टा चिप्लिए । तत्कालै उसको अर्को चीत्कार सुनियो - यस्तो एउटा चीत्कार, जसले आउने वर्षहरूमा लुसियान्लाई खेदो गरिरहेको थियो - अनि डिलबाट त्यो बिलायो ।

साह्रै व्याकुल भएको लुसियान् अर्धपागल नभएको भए ऊ लरबराउँदै उसको पछि-पछि जान्थ्यो होला र माथि पहरादेखि तल खोचको गहिरोमा चियाउँथ्यो होला । तर उसको विचारमा, निश्चय दानिएल मरेको हुनुपर्‍यो । पानीले छहरातिर बगाउँदै लगेको यस बालकको लास हेर्न उसले थाम्न सक्दैनथियो । निर्जीव वस्तुझैं ऊ तल घाँसमा कुप्रिएर बस्यो र आफ्ना दुई पाखुराले आफ्नो अनुहार छोप्यो; र त्यतिखेर अनिताले उसलाई यस अवस्थामा देखेकी भए त लुसियान्ले आफ्नो सजाय पाइसक्यो भन्ने कुरा तिनले स्पष्ट गरी बुझ्नेथिइन् ।

‘दानि खोलाभित्र ढुबेर मर्यो,’ उसले बारम्बार विलौना गर्दै भनिरह्यो; ‘मैले उसलाई मारेको छु; म के गरूँ ? ओहो, म के गरूँ ?’

तर बिस्तारै मनमा उसलाई एउटा काँतर बुद्धि जाग्यो । ऊ जुरुक्क उठ्यो र आँखा पल्टाएर चारैतिर हेर्यो । समय बितिरहेको थियो । अब चाँडै तिनीहरू दानिएललाई खोज्दा-खोज्दै यहाँ आउनेछन् । तब तिनीहरूले उसलाई यहाँ भेट्नुपर्नेछन् र ऊ एउटा हत्यारा नै हो भनेर सबैले थाहा पाउनेछन् । यस दुर्घटना हुनुमा उसको कुनै हात थियो भनेर अहिलेसम्म कसैलाई पनि थाहा थिएन । अनि ऊ हतार-हतार घरतिर लाग्यो र केही पनि नभएको झैं गर्‍यो भने त कसैले यसबारे चाल पाउनेछैन । यही काँतर विचार लिएर ऊ भागिहाल्यो ।

शिकारीले लखेटेको खरायोझैं ऊ सल्लाघारीमा आइ लिन दौडियो । उसको मुटु जोडले ढकढक गरिरहेको थियो र उसको टाउको धुकधुक गरिरहेको थियो । उसले यतिखेरै सीधा घर जाने साहस गरेन, तर उसले एकान्त ठाउँहरूहुँदो आफ्नो बाटो घुमायो । कसैले उसलाई आइरहेको देख्यो भने पनि ऊ अर्कै दिशाबाट आइरहेको झैं देखा परोस् । छिन-छिनै उसलाई कोही पछ्याउँदै गरेको पदचाप सुनेझैं उसलाई लाग्यो; यसैले घरीघरी ऊ पछाडि फर्केर हेर्यो । तर त्यहाँ कोही हुँदैनथियो ।

अन्तमा ऊ आफ्नो घरको पछाडिको ढोकामा आइपुग्यो र त्यहाँ ऊ एकक्षण रोकियो । अहँ, ऊ भित्र जानुहुँदैन । यसरी त्यो डरलाग्दो गोप्य कुरा आफ्नो हृदयमा राखेर उसले आफ्नो आमाको सामना गर्न सक्दैनथियो, जसले ऊमाथि विश्वास गरिन् । पक्कै उनले उसको मुहारबाट त्यो कुरा चाल पाउनेछिन् । किनकि उसको हेराइ पहिले झैं हुँदैनथियो; किनभने ऊ एउटा हत्यारा थियो । शायद अलिपछि उसले सम्पूर्ण साहस बटुलेर उनको सामना गर्न सक्ला, तर अहिले भने होइन; किनकि उसका दाँतहरू थर्र ठोकिइरहेका थिए; तब उनले के भयो हँ भनेर सोध्नेछिन् । झट्टै उसले लुकनैपर्छ । उसले आँखा पल्टाएर कुनै लुकने ठाउँ छ कि भनेर छिटो-छिट्टै यताउति हेर्यो र उसका आँखा गाईगोठको माथिको तलामा पुर्‍याउने भस्याङ्गमाथि पर्यो, जहाँ बुङ्गलमा पराल थन्क्याएर राखिएको थियो । लुसियान् त्यही भस्याङ्ग चढ्यो, र लम्पसार परेर तल परालमा अनुहार गाडेर उसको मुटु नै फुट्ला झैं गरी ऊ घुँक्क-घुँक्क रोयो ।